

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Лодзький університет
Шуменський університет “Єпископ Костянтин Преславський”



АНОТОВАНА ПРОГРАМА

VIII Міжнародної наукової конференції

“СВІТ МОВИ – СВІТ У МОВІ”

31 жовтня 2025 року



м. Київ

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова оргкомітету – **Леміш Наталія Євгенівна**, декан факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, професор, доктор філологічних наук.

Співголови оргкомітету:

Ажнюк Богдан Миколайович, директор Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, академік НАН України, професор, доктор філологічних наук;

Зарембський Рафал, декан філологічного факультету Лодзького університету, професор, доктор філологічних наук;

Семенюк Григорій Фокович, директор ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заслужений діяч науки і техніки України, професор, доктор філологічних наук;

Тодоров Тодор, декан факультету гуманітарних наук Шуменського університету “Єпископ Костянтин Преславський”, доцент, доктор історії.

Члени оргкомітету:

Кравцова Юлія Валентинівна (*заступник голови оргкомітету*), завідувач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, професор, доктор філологічних наук;

Слива Тетяна Василівна (*відповідальний секретар оргкомітету*), доцент кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доцент, кандидат філологічних наук;

Аскерова Ірина Аліївна, докторант кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доцент, кандидат філологічних наук;

Блинова Ірина Анатоліївна, завідувач кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доцент, кандидат філологічних наук;

Дерба Світлана Миколаївна, завідувач кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доцент, кандидат філологічних наук;

Касьянова Олександра Андріївна, асистент кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат філологічних наук;

Леута Олександр Іванович, професор кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, професор, доктор філологічних наук;

Матвєєва Світлана Анатоліївна, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, професор, доктор філологічних наук;

Мельник Павло Юрійович, старший викладач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Неделчева Світлана, завідувач кафедри англійської філології Шуменського університету “Єпископ Костянтин Преславський”, доцент, доктор філології;

Ніколаєнко Віта Валентинівна, доцент кафедри методики викладання іноземних мов і світової літератури Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доцент, кандидат педагогічних наук;

Овчиннікова Ірина Ігорівна, доцент кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доцент, кандидат філологічних наук;

Пономаренко Володимир Панасович, завідувач відділу романських, германських і балтійських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, старший науковий співробітник, доктор філологічних наук;

Пясецька Агата, доцент кафедри перекладу та лінгвістики Лодзького університету, кандидат філологічних наук;

Ратайчик Кристина, професор кафедри перекладу та лінгвістики Лодзького університету, професор, доктор філологічних наук;

Сафонова Наталія Миколаївна, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доцент, кандидат філологічних наук;

Скопненко Олександр Іванович, заступник директора з наукової роботи Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, старший науковий співробітник, кандидат філологічних наук;

Чешмеджисєва-Стойчева Десіслава, заступник декана з науководослідної та міжнародної діяльності факультету гуманітарних наук Шуменського університету “Єпископ Костянтин Преславський”, доцент, доктор філології.

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

**31 жовтня 2025 р.
(за київським часом)**

- 10.00 – 10.30 – Урочисте відкриття конференції
- 10.30 – 13.00 – Пленарне засідання
- 13.00 – 14.00 – Перерва
- 14.00 – 17.00 – Секційні засідання
- 17.00 – 17.30 – Урочисте закриття конференції

Форма проведення конференції – онлайн

- Доповідь на пленарному засіданні – 20 хв.
- Доповідь на секційному засіданні – 10 хв.
- Повідомлення, виступ у дискусії – 5 хв.

Місце проведення конференції

Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
факультет іноземної філології (м. Київ).

УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

31 жовтня 2025 р.

10.00–10.30

meet.google.com/aun-kpcj-fpf

Вітальне слово учасникам конференції:

Торбін Григорій Мирославович, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений діяч науки і техніки України, професор, доктор фізико-математичних наук;

Леміш Наталія Євгенівна, декан факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, професор, доктор філологічних наук;

Зарембський Рафал, декан філологічного факультету Лодзького університету, професор, доктор філологічних наук;

Семенюк Григорій Фокович, директор ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заслужений діяч науки і техніки України, професор, доктор філологічних наук;

Скопненко Олександр Іванович, заступник директора з наукової роботи Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, старший науковий співробітник, кандидат філологічних наук;

Тодоров Тодор, декан факультету гуманітарних наук Шуменського університету “Єпископ Костянтин Преславський”, доцент, доктор історії.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

31 жовтня 2025 р.

10.30–13.00

meet.google.com/aun-kpcj-fpf

Модератор – Кравцова Юлія Валентинівна,
доктор філологічних наук, професор

Niektóre problemy przekładu z języka ukraińskiego na polski.

Беднарчик Анна, завідувач кафедри перекладу та лінгвістики Лодзького університету, професор, доктор філологічних наук (Лодзь, Польща).

Już to, że języki polski i ukraiński są językami bliskopokrewnymi sprawia, że trudności jakie piętrzą się przed tłumaczem posiadają swoją specyfikę, a mianowicie możemy spodziewać się przeszkód innych niż w wypadku języków oddalonych, choćby takich jak istnienie mylących podobieństw językowych. Co więcej w wypadku języków bliskopokrewnych często można mówić również o bliskokulturowości, która z jednej strony wspomaga tłumacza, ale z drugiej potrafi ludzić fałszywym podobieństwem. O ile w przypadku z języków oddalonych kontekst pomaga zrozumieć różnice słownikowe, to jeśli mowa o bliskim pokrewieństwie języków i kultur, kontekst może nie wystarczyć, ponieważ różnica potrafi zawierać się w detalach. W niniejszym wystąpieniu chciałabym odnieść się do kilku problemów występujących przy przekładzie tekstów literackich z języka ukraińskiego na polski, co uczynię na przykładzie powieści “Тині забутих предків” Mychajło Kociubińskiego i opowiadania Wjacesława Medwidia “Аделька ў Адам”. Takie skontrastowanie tekstów z początku XX w i utworu współczesnego pisarza pozwoli wskazać na różnorodne trudności “czyhające” na tłumaczy literatury ukraińskiej. Poza wspomnianymi już mylącymi podobieństwami chciałabym wskazać przede wszystkim na decyzje przekładowców związane z odtworzeniem idiolektu (wtrącenia z innego języka, błędy językowe), w tym dialektu (huculski) oraz form gminnych.

Ethnic and Religious Words that Buzz in Bulgarian and British Media Discourse.

Чешмеджисєва-Стойчева Десїслава, заступник декана з науково-дослідної та міжнародної діяльності факультету гуманітарних наук Шуменського університету “Єпископ Костянтин Преславський”, доцент, доктор філології (Шумен, Болгарія).

The paper uses CDA and analyses a corpus of more than 3000 articles published in two different time periods on two different ethnic and religious groups in the UK and Bulgaria. The newspapers selected for the corpus are the British “The Independent”, “The Guardian” and “The Telegraph” and the Bulgarian “Dnevnik”, “Sega” and “Standart”. The focus of analysis is the use of buzz words and phrases employed by the media discourse on Roma, Gypsies and Travellers and Muslims. The study is diachronic as it compares the references used to said groups in two different time periods, i. e. 2001–2005 and 2020–2024 for RGT and 2018 and 2020–2022 for Muslims, and synchronic at the same time as it draws parallels between the uses of said phrases on the two groups within the same time frame. The findings show that the catchwords carry mostly negative connotations and

that there are more catchwords used in Bulgarian media in reference to Roma than Muslims over the two periods, while there is the opposite trend observed in the British media, namely the catch phrases used to refer to Muslims exceed those used to denote RGT, a fact which is determined by the perception that Muslims in the UK pose a greater threat to society than RGTs.

Gra językowa we współczesnym dyskursie medialnym.

Ратайчик Кристина, професор кафедри перекладу та лінгвістики Лодзького університету, професор, доктор філологічних наук (Лодзь, Польща).

Współczesny świat zdominowany jest przez przekazniki informacji, powszechnie określane mianem “mediów”. Trudno wyobrazić sobie dziś życie bez mediów, zwłaszcza elektronicznych i cyfrowych. Media nie tylko dostarczają nam informacji, lecz także kształtują nasze postrzeganie rzeczywistości. Nie bez powodu nazywa się je czwartą władzą w państwach demokratycznych – ich wpływ jest na tyle silny, że mogą oddziaływać zarówno na losy jednostek, jak i całych społeczeństw czy państw. Media potrafią wykreować czyjś wizerunek, ale też go zniszczyć. Komunikacja medialna odbywa się w ramach dyskursu – pojęcia szczególnie popularnego w ostatnich dziesięcioleciach, rozumianego tu jako wszelkie użycie języka w interakcji międzyludzkiej. W praktyce dyskurs medialny sprowadza się jednak przede wszystkim do wypowiedzi nadawcy. Celem wystąpienia jest ukazanie jednego z charakterystycznych zjawisk współczesnego dyskursu medialnego, jakim jest gra językowa, realizowana za pomocą różnorodnych zabiegów: kontaminacji leksykalnej (prowadzącej do defrazeologizacji), ogrywania homonimii, polisemii czy paronimii.

Адаптація форм найменувань грошових одиниць у сучасній українській літературній мові як проблема деколонізації.

Скопненко Олександр Іванович, заступник директора з наукової роботи Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, старший науковий співробітник, кандидат філологічних наук (Київ, Україна).

У доповіді порушено проблему функціонування найменувань деяких грошових одиниць у сучасній українській літературній мові з погляду дотримання національних традицій номінації, зокрема окреслено історію вживання лексеми та елемента фраземи “шаг” у текстах художньої літератури XIX–XX ст. Актуалізація названої лексичної одиниці в наш час умотивована природними чинниками розвитку

лексичної підсистеми й суспільним запитом, викликаним процесами деколонізації. В активному та пасивному лексичних фондах української мови деякі номінації грошових одиниць (резана / резана, векша, крона, рубль та ін.) функціонують у формах, запозичених з російської мови-посередниці, без урахування досвіду власне українського мовного розвитку або традицій найменувань мови-джерела. Закріплення номінацій грошових одиниць, які не показують особливостей розвитку лексичної, фонетичної та морфологічної підсистем української мови в зазначених лексико-семантичних групах, відбулося через потужний вплив російської лінгвокультури. Привернення уваги до форм номінацій грошових одиниць, адаптованих до українських традицій, – одне з першорядних завдань теперішнього етапу деколонізації та становлення мовної ідеології в Україні.

Мовна пам'ять нації у цифровому дзеркалі.

Матвєєва Світлана Анатоліївна, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, професор, доктор філологічних наук (Київ, Україна).

У центрі уваги – феномен мовної пам'яті як ключова складова національної ідентичності та її відображення у цифрових ресурсах сучасної лінгвістики. Корпусна лінгвістика розглядається як інноваційний дослідницький простір, що уможливорює вияв і аналіз глибинних культурних смислів, зафіксованих у мовному вжитку різних історичних періодів. Доповідь демонструє інноваційні методи аналізу великих мовних даних, зокрема корпусну семантику та лексикографію, як інструменти реконструкції колективної пам'яті. На матеріалі корпусів української мови простежується еволюція ключових ціннісних доменів, які віддзеркалюють суспільні трансформації останніх десятиліть: від відродження державності до воєнного досвіду та процесів євроінтеграції. Аналіз українського мовного корпусу представляє унікальний та критично важливий кейс-стаді для розуміння того, як лінгвальні ландшафти трансформуються під впливом геополітичних зсувів. У цифровому дзеркалі корпусів мова постає не лише архівом культурної пам'яті, а й живим механізмом творення нових сенсів, у якому колективна свідомість нації набуває виразної лінгвальної форми. Таким чином, цифрова гуманітаристика відкриває новий вимір осмислення української культури – через слово. Доповідь не лише картує лінгвістичну історію нації, але й відкриває нові перспективи для цифрової гуманітаристики як дисципліни, що

активно бере участь у творенні майбутнього через осмислення слова, яке пам'ятає, промовляє і формує епоху.

Етнофобізми і війни: історія і сучасність.

Пономаренко Володимир Панасович, завідувач відділу романських, германських і балтійських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, старший науковий співробітник, доктор філологічних наук (Київ, Україна).

Актуальність питання обумовлена тим, що війна, розв'язана РФ проти України, спричинила активне використання в ЗМІ так званих етнофобізмів. Найдавніші зразки експресивних етнічних найменувань сягають античних часів. "Псевдоетноніми" з пейоративним значенням з'являлися і в подальші періоди через такі події, як норманське завоювання Британії в XI ст., Столітня війна між Англією і Францією XIV–XV ст., морські війни XVII ст., наполеонівські війни XVIII–XIX ст., світові війни XX ст. Відображена в мові відчутна ксенофобія видається виправданою з боку тих, хто став жертвою агресії і геноциду, а також через їхню історичну пам'ять. Сучасні етнофобізми можна поділити на кілька груп: 1) історичні прізвиська (кацапи, москалі) як суто зневажливі; 2) історизми у негативному сучасному контексті: московити, московці, москвини; 3) новотвори: русня, росіянци, кремляни, москвота, москолота, рашисти, русофашисти; 4) неосемантизми (ординці, параша), запозичене з англійської мови "орки". За нинішніх умов вони є не тільки невід'ємним атрибутом "мови ворожнечі", а й активно використовуваним знаряддям інформаційної війни, засобом психологічного впливу, що супроводжує ідейну конфронтацію.

Мова як зброя в сучасній війні.

Бондаренко Олександр Олександрович, завідувач кафедри східнослов'янської філології та інформаційно-прикладних студій Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доцент, кандидат філологічних наук (Київ, Україна).

У сучасних умовах гібридних воєн мова виступає як потужна зброя інформаційно-психологічного впливу. У доповіді розглянуто типологію інформаційно-психологічних війн: ментальні, консієнтальні, когнітивні, контентні. Ментальна війна спрямована на ураження базових складових національної ідентичності: культури, мови, віри, історичної пам'яті та усталених міфів, що призводить до послаблення мовного імунітету та адаптивності суспільства.

Консцієнтальна війна орієнтована на руйнацію свідомості та заміщення сенсів, що веде до трансформації світогляду індивідуальних і колективних цільових аудиторій усередині країни-об'єкта впливу. Когнітивна війна у військовій сфері впливає на мислення протидіючої сторони, порушуючи швидкість та адекватність прийняття рішень, а в політико-суспільному вимірі викликає ментальний колапс, що полегшує утвердження нав'язаних політичних змін. Контентна війна фокусується на зміні властивостей людського інтелекту через структуру інформаційних повідомлень, де головним інструментом є не зміст, а спосіб подання меседжу. В Україні з 2015 р. інтенсивно розвивається новітній прикладний напрямок лінгвістики – лінгвістика гібридної війни, що відповідає на виклики сучасності та має прикладне значення для протидії інформаційним загрозам. Таким чином, мова виступає не лише засобом комунікації, а й критично важливим чинником національної безпеки в контексті сучасних воєнних конфліктів.

Секція 1.
МОВА ЯК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ І КОД НАЦІЇ

31 жовтня 2025 р.
14.00–17.00

meet.google.com/vuz-nxvq-ich

Керівники: *Леута Олександр Іванович, д. філол. н., проф.*
Овчиннікова Ірина Ігорівна, к. філол. н., доц.

Абстрактна лексика в пам'ятках ділової мови XVI–XVII ст.
Сіроштан Тетяна Василівна, к. філол. н., доц., декан факультету суспільно-гуманітарних наук та права Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Мелітополь, Україна).

У доповіді проаналізовано лексико-словотвірні типи іменників з абстрактним значенням, зафіксовані в пам'ятках ділової мови XVI–XVII ст. Встановлено, що лексика із зазначеною семантикою переважно передає живий мовний колорит цього періоду й називає поняття, які не мають реального втілення, та вказує на якість, процес, стан, почуття, вияви інтелектуальної діяльності людини тощо. Аналізовані джерела засвідчують найпродуктивніші лексико-словотвірні типи абстрактних іменників, утворених суфіксальним способом. Більшість абстрактів – це девербативи на позначення узагальнених дій, процесів, станів (брання, побудування, розправа), утворені за допомогою суфіксів -ja (-je), -ка, нульового форманта та ін. Доволі поширеними виявилися dead'єктиви – назви абстрактної ознаки, якості на -ість (справедливість, трудність, пильність). Інші похідні трапляються в обстежених джерелах як виняток. Наведені спостереження відображають загальні тенденції розвитку лексичного й словотвірного рівня української мови впродовж XVI–XVII ст.

Дієслова видання “Воскресні богослужінні київського Октоїха 1629 року” в контексті морфологічної системи XVII ст.
Гримашевич Галина Іванівна, к. філол. н., доц., завідувач кафедри української мови та методики її навчання Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна).

Воскресні богослужінні київського Октоїха 1629 року (доповненого текстами піснеспівів українських джерел XVII –XVII ст.) – видання зі

збереженням української редакції церковнослов'янської мови, яке побачило світ 2025 року завдяки колективу авторів: Наталії Бондар, Марії Качмар, Іванові Міценку, Юрієві Осінчуку, Максимові Тимку, Юрієві Ясіновському. Мовні особливості текстів Октоїха 1629 року проаналізував Юрій Осінчук, акцентуючи передовсім на відображенні фонетичної системи в царині вокалізму та консонантизму, зокрема й у фонетичному оформленні іменника, дієслова та дієприкметника. З огляду на жанр пам'ятки, у якій уміщено тексти Октоїха воскресних богослужінь вечірні та утрени восьми гласів, представлені в ній дієслівні форми загалом репрезентують морфологічну систему зазначеного періоду. Зокрема, фіксуємо інфінітив із суфіксом -ти, низку форм дієслів доконаного виду майбутнього часу з відповідними префіксами, послідовне вживання дієслів із постфіксом -ся в постпозиції, значну кількість форм дієслів наказового способу, із-поміж них і з часткою да, а також складену архаїчну форму минулого часу перфект.

Перифрастичні засоби вираження ступенів порівняння прикметників в історії англійської мови. Семененко Галина Миколаївна, к. філол. н., доц., доцент кафедри методики викладання іноземних мов і світової літератури Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У дослідженні аналізується роль граматик і граматистів у процесі переходу від вільного варіювання форм ступенів порівняння прикметників, що було характерним для середньоанглійського та початку ранньоновоанглійського періоду, до чіткого розмежування їхньої дистрибуції відповідно до усталених граматичних норм. Особлива увага приділяється тому, як граматисти, через граматики та нормативні настанови, сприяли формуванню правил вживання аналітичних і синтетичних форм порівняння. Цей процес розглядається в контексті загальних тенденцій до стандартизації англійської мови, що охоплювали не лише морфологічні, а й синтаксичні, лексичні та орфографічні аспекти. Досліджується також вплив соціолінгвістичних чинників, як-то зростання ролі друкованого слова, поширення освітніх реформ, збільшення кількості шкіл та університетів, а також потреба в уніфікованій мові для адміністративних, наукових і комерційних цілей. Саме ці фактори сприяли утвердженню ідеї мовної норми як маркера культурної та соціальної престижності. Граматисти, спираючись на ці тенденції, не лише фіксували зміни, а й активно впливали на мовну практику,

формуючи основу для подальшої кодифікації граматичних правил у наступні століття.

From Admirals to Monarchs: Personal Names in Warship Designation During the Imperial Age. *Насакіна Світлана Вікторівна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Одеського державного аграрного університету (Одеса, Україна).

This paper presents an overview of the main tendencies in warship naming in some countries-participants of the World War I at the end of 19th and at the beginning of the 20th centuries. Its major goal is to investigate general and different features in warship naming in European naval forces before the World War I. The personal names in warship names allow us to study the historical background and national traditions in connection with onomastics. We study how warship names became symbols of the country commemorating the role of the outstanding personalities in the history. They have been distributed according to their structural organization into one-component, two-component and multi-component structures. Moreover, special attention has been focused on the personal name typology. Each typology type of personal name is illustrated by concrete example. The material of this paper could help to compare warship names in different countries and epochs. The analysis demonstrates that warship naming practices functioned as a reflection of national priorities, with personal names serving as maritime monuments to historical legacy and collective identity.

Зміни у мовній та комунікативній системах епохи розвинутого інформаційного суспільства. *Леута Олександр Іванович*, д.філол.н., проф., професор кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; *Овчиннікова Ірина Ігорівна*, к.філол.н., доц., доцент кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У доповіді увага зосереджена на змінах у мовних системах та комунікативному просторі сучасного суспільства, що зумовлені розвитком і поширенням інформаційних технологій. Інтернет-спілкування характерне розмаїттям нових комунікативних жанрів: електронна пошта, електронні дошки оголошень, чати, інтернет-пейджері, блоги, Вікіпедія тощо. Ці жанри мають свою специфічну організацію, оригінальні форми та перебувають у постійному розвитку. Найважливішою особливістю різних комунікативних

жанрів Інтернету є унікальна гібридизація писемного та усного мовлення. Серед основних характеристик інтернет-комунікації виділяють гіпертекстуальність, інтерактивність і віртуальність. З мовного погляду своєрідність інтернет-комунікації виявляється в таких характерних особливостях: посилення метамовної рефлексії у користувачів Інтернету; вживання графіко-морфемних та графіко-лексичних гібридів; ігрова фонетизація письма. Інтернет-простір і глобалізація мають значний вплив на всі мови світу, зокрема сприяють формуванню мови віртуального спілкування, яка характерна власним сленгом і засобами мовної економії. Ця мова, що виникла й розвинулася як зручний інструмент текстової інтернет-комунікації, поступово інтегрується у повсякденне спілкування, змінюючи й модифікуючи традиційні мовні норми. Цифровізація суспільної взаємодії та вплив інтернет-простору стали ключовими рушіями сучасних мовних трансформацій, що охоплюють усі активні природні мови світу.

Framework for Classifying Inscriptions, Types of Inscriptions, and Execution Techniques in Ukrainian Epigraphy. Тамразян Амест, к. філол. н. (PhD), доц., науковий співробітник лабораторії цифрових гуманітарних наук Коледжу цифрових гуманітарних наук Федеральної політехнічної школи Лозанни (EPFL) (Лозанна, Швейцарія).

This paper introduces a conceptual and digital framework for developing a SKOS (Simple Knowledge Organization System) vocabulary that structures the descriptive terminology traditionally used to classify inscriptions and execution techniques in Ukrainian epigraphy. Rather than proposing a new classification system, the study focuses on formalizing and interlinking the terminology employed by Ukrainian scholars – from Vysotsky and Rybakov to Korniyenko – in order to align it with international ontologies such as FAIR and EAGLE. The framework models relationships among terms describing inscription types (textual, pictorial, composite) and techniques of execution (graffiti, dipinti, insculpt), integrating them into a multilingual, hierarchical, and faceted structure. It preserves the epistemological and linguistic specificities of Ukrainian academic discourse while enabling semantic interoperability with global digital heritage standards. By linking local scholarly vocabularies to international infrastructures, the proposed SKOS contributes to the inclusive representation of Eastern Christian and Slavic epigraphic traditions within FAIR-compliant environments, advancing the broader

goal of connecting diverse cultural epistemologies through computational linguistics and digital humanities.

Етнофразеологізми як засіб комунікації культурних кодів у сучасному науковому дискурсі як один із ключових напрямків сучасної етнолінгвістики. *Онуфрійчук Ганна Іванівна*, к. філол. н., доцент кафедри української мови, історії та інформаційної діяльності Державного університету “Київський авіаційний інститут” (Київ, Україна).

У доповіді досліджується феномен етнофразеологізмів як засобу комунікації культурних кодів у сучасному науковому дискурсі, що становить один із провідних напрямів сучасної етнолінгвістики. З'ясовано, що етнофразеологізми є особливим шаром фразеологічного фонду мови, який відображає ментальність, ціннісні орієнтири, національні традиції та світоглядні установки народу. У роботі наголошено на їхній ролі як знаків культурної пам'яті, що забезпечують спадкоємність мовної та культурної традиції, а також як інструментів передачі етнокультурної інформації в умовах глобалізаційних процесів. Особливу увагу приділено інтерпретації етнофразеологізмів у контексті сучасного наукового дискурсу, зокрема лінгвокультурологічних і когнітивних студій, які розглядають мову як модель культурного простору. Аналіз показує, що етнофразеологізми не лише фіксують колективний досвід, а й функціонують як механізми культурної комунікації, забезпечуючи взаєморозуміння між носіями різних культур. Результати дослідження поглиблюють уявлення про взаємозв'язок мови й культури, відкриваючи перспективи для подальших студій у галузі етнолінгвістики, фразеології та культурної семіотики.

Поштова марка про російсько-українську війну як візуально-словесний комплекс та історична фіксація боротьби українського народу. *Жовнір Марина Миколаївна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов Національного університету “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка”; *Лещенко Тетяна Олександрівна*, к. філол. н., доц., завідувач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки Полтавського державного медичного університету (Полтава, Україна).

У запропонованій праці здійснено спробу комплексного аналізу поштової марки про російсько-українську війну як зразка мультимодального тексту й способу фіксації та збереження

знакових фрагментів, пов'язаних із війною та спротивом українського народу. Проаналізовано поштову марку в мультимодальному, соціокультурному та загальноісторичному вимірах з акцентом на розгляді обраного словесно-візуального комплексу як способу фіксації стрижневих подій російсько-української війни. Проаналізовані зразки поштових марок періоду повномасштабного вторгнення росії на територію України трактуємо синкретичними словесно-графічними носіями хроніки спротиву українського народу військовій агресії ворога. На провідну функцію марок як поштових чи гербових знаків різної вартості й узвичаєного посвідчення сплати державного збору нашаровано прагматичну, а саме відображення сприйнятих й інтерпретованих людиною й етносом позамовних реалій, переосмислених історичних фактів, постатей чи ідей з проекцією на конкретну екстралінгвальну дійсність – російсько-українську війну.

Z problematyki rozwoju systemu wokalicznego w południowych redakcjach języka staro-cerkiewno-słowiańskiego. *Донерала Юстина*, магістр, аспірант Докторської школи гуманітарних наук Лодзького університету (Лодзь, Польща).

Na skutek ciągłego rozwoju języka staro-cerkiewno-słowiańskiego na przestrzeni wieków doszło do szeregu procesów, których rezultaty podzieliły języki słowiańskie. Zmiany zaszły na różnych poziomach języka, w tym w systemie fonetycznym. W obrębie tego systemu zmianom podlegały różne samogłoski, między innymi były to procesy takie jak: denazalizacja, wokalizacja, zanik i mieszanie się jerów, kontrakcja, czy też zmiany samogłoski jać. Wskazane zmiany były wyrażone w różny sposób w różnych rodzajach tekstów staro-cerkiewno-słowiańskich, szczególnie w tekstach liturgicznych. W Biblii zmiany fonetyczne zachodzą w stosunkowo mniejszej ilości niż w tekstach świeckich, co ma związek z pojęciem lingua sacra. Referat skupia się na diachroniczno-porównawczym aspekcie zmian dotyczących samogłosek, w przykładach wyekscerpowanych z fragmentu Biblii, tj. Ewangelii wg św. Łukasza opisującym Ostatnią Wieczerzę w redakcji serbskiej i bułgarskiej w tekstach z XI, XII oraz XIV wieku w odniesieniu do Kodeksu Zograskiego.

Езикът на традиционната култура на хранене на украинските българи. *Колева Красимира*, доктор філології (PhD), лектор болгарської мови, літератури та культури Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Мелітополь, Україна).

В мултиетническа Украйна има засилен интерес към общностите. Един от мащабните международни научни проекти, свързан с традиционната храна на украинския народ, включва и трапезата на етническите общности. Атласът “Ковчег смаку” представя информация за храната, знанията и историята на гастрономичното наследство. Екипът проучва етноботаниката на разделените по време на тоталитарните режими поколения. Проектът се фокусира върху застрашените от изчезване елементи на материалната култура, свързани с храната, и с тях – на знанието на предците, предавано през вековете в рода и общността. Това е своеобразна Червена книга на продуктите за хранене, в която са включени местни продукти и традиционните методи за тяхното приготвяне, които са на ръба на изчезването. Българите в Бесарабия са представени в каталога с признати за национално богатство на Украйна елементи от трапезата като обредния хляб за Гергьовден. В доклада разглеждам лексиката от семантичната група, включваща продукти и храни от трапезата на празничната обредност у българите като свидетелство за етническият код. Познавам терена и информантите, с които е проведена анкетата за “Ковчег смаку”. Паралелните ми изследвания имат етнолингвистичен характер.

Одяг як текст: невербальна семіотика смертного гріха гордия у християнському дискурсі Василя Великого. Ясіновська Оксана Василівна, старший викладач кафедри загального мовознавства Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна).

Доповідь присвячено аналізу невербальних знаків гріха гордині в християнському релігійному дискурсі на матеріалі різножанрових творів отця Церкви IV ст. У межах комунікативної лінгвістики та невербальної семіотики простежено, як одяг, його форма, колір, якість тканини, кількість елементів костюма тощо функціонують як знаки марнославства. Василій Великий трактує зовнішній вигляд не лише як естетичну, а й духовну категорію, що виявляє внутрішній стан і наміри людини. Прагнення вирізнятися або приваблювати увагу через одяг постає у його тлумаченні проявом гордині – спотвореної комунікативної стратегії саморепрезентації. Визначено семіотичні параметри християнської моделі стриманості, у якій простота й невибагливість убрання виражають смирення, тоді як надмірність і декоративність символізують духовну деградацію. Рекомендації Василя Великого щодо добору, носіння й догляду за одягом осмислено

як релігійно-комунікативний код, спрямований на збереження духовної рівноваги та уникнення спокуси гордині. Застосований у дослідженні міждисциплінарний підхід дозволяє трактувати християнський текст як комунікативно-семіотичну модель, у якій вербальні та невербальні елементи тісно взаємопов'язані.

Japanese Genderlect. The Basis for Gender Distinction in the Japanese Language. Антошкевич Мартина, Ворина Олександра, Матецька Єва, Розенбаум Марта, магістранти Сілезького університету в Катовіце (Катовіце, Польща).

According to Sapir-Whorf theory, the foundation of linguistics, language constantly reflects the society and culture within which it is spoken. This idea, therefore, also applies to the Japanese language primarily regarding its genderlect, which remains discernible. In our study, we would like to concentrate on the gender distinction in the Japanese language within a grammatical perspective, focusing on (1) personal pronouns, and (2) sentence-ending particles, with the distinction of 女性語 (joseigo) and 男性後 (danseigo), respectively meaning the women's language and men's language. While the previous research has already sufficiently described the differences between those two realms of the Japanese language, it still figures as an important topic regarding the impact of language on Japanese society and its cultural background. For this reason, we would like to analyse the abovementioned form classes and present them in a table in order to clearly indicate the differences between them. Furthermore, to illustrate the relevance of genderlect, we shall describe particular elements of Japanese subculture to highlight what genderlect's presence in the Japanese language implies about Japanese society.

Кулінарний дискурс як відображення національної свідомості. Пархоменко Андрій Сергійович, аспірант кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У доповіді на прикладі кулінарних рецептів розглянуто особливості відображення національної свідомості українців у кулінарному дискурсі. Визначено лінгвістичний статус та специфічні характеристики українського кулінарного дискурсу (його мету, учасників, місце тощо), проаналізовано специфіку формування гастрономічної картини світу. Культура харчування є невід'ємним компонентом ментальності народу. Кулінарний дискурс – один із

найпоширеніших типів дискурсу в соціальній комунікації. Це особливий тип комунікації, пов'язаний із харчовими ресурсами – їхнім станом, процесом переробки та вживання. Його складовими є тексти різних жанрів та специфікації. Важливе місце серед них посідають кулінарні рецепти. Вони є відображенням реальної дійсності, мають певну мету та прагматичні установки, структурні та лінгвістичні характеристики. Головною структурною особливістю є поділ на блоки, лінгвістичними – використання лексичних одиниць на позначення процесів приготування, інгредієнтів, вузькоспеціальних кулінарних термінів; переважне вживання іменників та імперативних конструкцій, простих поширених речень (зазвичай з однорідними присудками) тощо.

Секція 2.
МОВА ЯК КОГНІТИВНИЙ МЕХАНІЗМ
І СПОСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТІВ

31 жовтня 2025 р.
14.00–17.00

meet.google.com/mqd-nmra-zzi

Керівники: *Кравцова Юлія Валентинівна, д. філол. н., проф.*
Аскерова Ірина Аліївна, к. філол. н., доц., докт.

Варіативність підходів до встановлення типів когнітивних категорій. *Леміш Наталія Євгенівна, д. філол. н., проф., декан факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).*

У сучасних когнітивних дослідженнях особливу увагу привертає проблематика типології когнітивних категорій (класифікації та систематизації знань у свідомості у вигляді категорій, що репрезентують об'єкти, дії, простори чи події). З одного боку, окремі дослідження стверджують, що існують первинні когнітивні категорії, обумовлені еволюційними інваріантами сенсорної інформації (Gärdenfors, 2020), з іншого – лінгвістично-семантичні підходи, що акцентують на значній варіативності категорій (Travis & Casoullous, 2021). У лінгвістиці поняття категоризації відіграє ключову роль, оскільки безпосередньо пов'язано з організацією і репрезентацією мовами знань про світ. Виділяють три рівні когнітивних категорій: суперординатні (найбільш загальні, напр. транспорт), базові (оптимальний рівень, напр. автомобіль) та субординатні (найдетальніші, напр. седан) (Zhuang et al., 2023). У мовознавчих дослідженнях продемонстровано, що категоризація дій чи понять на цих трьох рівнях має різні ознаки: базові категорії описуються найвищою генералізацією, субординатні – найбільшою деталізацією, суперординатні – найменшою диференціацією. Варіативність підходів полягає в поєднанні універсалістичних (еволюційно-когнітивних) і контекстуально-мовних, типологічних моделей категорій. Саме їх поєднання дозволяє визначати формування типових структур когнітивних категорій і пояснювати відмінність між членами категорій (центральні vs маргінальні) та між категоріями в різних мовах чи культурах.

Лінгвоконцептологія в парадигмі інтегративних напрямів неолінгвістики: українсько-польський вимір. *Аскерова Ірина Аліївна*, к. філол. н., доц., докторант кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У доповіді здійснено спробу комплексного осмислення лінгвоконцептології як інтегративного напрямку сучасного мовознавства, що зосереджується на дослідженні концептів – ментально-ціннісних одиниць колективної свідомості, вербалізованих та репрезентованих у лінгвокультурі. Для досягнення цієї мети лінгвоконцептологія синтезує ідеї низки провідних гуманітарних наук – когнітивістики, культурології, етнолінгвістики, психолінгвістики, філософії мови й суміжних напрямів, що забезпечує її метадисциплінарний характер та відкриває широкі можливості для цілісного аналізу мовної концептосфери. У фокусі уваги – українсько-польський науковий дискурс, у рамках якого виявляються як спільні епістемологічні засади, так і власні, оригінальні концептуальні моделі. Простежено історію становлення та з'ясовано особливості інституціоналізації дисципліни, визначено її предмет, об'єкт і методологічний інструментарій, розкрито специфіку термінологічно-поняттєвого апарату, а також окреслено потенціал і сучасні вектори розвитку лінгвоконцептології як потужного дослідницького локусу в межах неолінгвістичної парадигми.

Концептуальні, прототипні та фреймові методики аналізу когнітивної семантики. *Балабан Олена Олександрівна*, к. філол. н., доц., завідувач кафедри германських мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Виникнення нової когнітивної (антропоцентричної) парадигми у другій половині ХХ ст. поставило Людину як особистість та носія мови у центр уваги багатьох різновекторних досліджень. Відповідно, об'єктом лінгвістичних досліджень постає людина в усій її багатогранності: Я – фізичне, Я – соціальне, Я – інтелектуальне, Я – емоційне, Я – мисленнєво-мовне. Сьогодні когнітивна парадигма представлена різноманітними напрямками, течіями та науковими школами. До течії когнітивної парадигми можна віднести і генеративні та психолінгвістичні дослідження (американський дескриптивізм, теорія синтаксичних структур і трансформацій Н. Хомського тощо). Найрепрезентативнішими у цьому переліку є когнітивна семантика (засновники Р. Джекендофф, М. Джонсон,

Дж. Лакофф, Р. Ленекер, А. Ченкі та ін.); теорія ментальних просторів, що представляє ментальний простір як гіпотетичне середовище мислення й концептуалізації (Ж. Фоконьє, М. Тернер); концепція семантичних примітивів, яка була створена емпіричним шляхом і на підставі інтроспекції, й під час наукових досліджень список цих примітивів змінювався та доопрацьовувався (А. Вежбицька).

Ретрокаузальність у лінгвістичному моделюванні смислу: герменевтичний, когнітивний і нейромережевий виміри. *Довгань Олексій Валентинович*, к. філол. н., викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Досліджено феномен ретрокаузальності як принципу нелінійного породження смислу, коли інтерпретація попередніх мовних подій залежить від подальших контекстів. У герменевтичному вимірі ретрокаузальність осмислено як прояв зворотного впливу розуміння на структуру висловлювання, що відображає циклічність витлумачення. Натомість когнітивний аспект функціонування цього феномена позначений аналізом того, як механізми передбачення, асоціацій і реконструкції значень забезпечують динамічну переробку інформації у свідомості реципієнта. Нейромережевий вимір виявляє технічну реалізацію ретрокаузальних процесів у моделях типу *Transformer*, де смисл формується завдяки двонаправленому контекстуальному аналізу. Робота поєднує філософсько-лінгвістичний та комп'ютерно-моделювальний підходи, що дозволяє переосмислити природу мовного розуміння як процесу, в якому майбутнє – через інтерпретаційний акт – постійно впливає на минуле, створюючи нову парадигму аналізу смислотворення. Таким чином, доведено, що ретрокаузальність є універсальним механізмом семантичної нелінійності, який поєднує герменевтичний, когнітивний і обчислювальний підходи до аналізу мовного смислу.

Językowy obraz procesów myślowych człowieka w polszczyźnie (na materiale frazeologii). *Пясецька Агата*, к. філол. н., доцент кафедри перекладу та лінгвістики Лодзького університету (Лодзь, Польща).

Artykuł przedstawia językowy obraz procesów myślowych człowieka w polszczyźnie na podstawie analizy frazeologizmów. Język, w ujęciu kognitywnym, nie jest tylko narzędziem komunikacji, lecz sposobem konceptualizacji rzeczywistości, w której znaczenie powstaje poprzez interakcję doświadczenia, percepcji, pamięci i schematów

wyobrażeniowych. Frazeologizmy utrwalają kulturowe modele myślenia i wartościowania procesów poznawczych, ujawniając, które cechy intelektu są waloryzowane pozytywnie, a które krytykowane. Centralnym punktem konceptualizacji jest głowa jako centrum intelektu, pamięci i rozumu. Myślenie przedstawiane jest wieloaspektowo: jako wysiłek intelektualny, dynamiczna wędrówka po świecie myśli, magazynowanie wiedzy, momenty zrozumienia, twórcze konstrukcje oraz zmagania z chaosem poznawczym. Tekst uwypukla, że frazeologizmy pełnią funkcję poznawczą, wartościującą i kulturotwórczą, a ich badanie pozwala zrozumieć antropocentryczny sposób postrzegania świata, który łączy doświadczenie, tradycję i emocje w spójną strukturę językowego obrazu człowieka.

Метафора як ментально-вербальний конструкт і засіб репрезентації концепту. *Кравцова Юлія Валентинівна*, д. філол. н., проф., завідувач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Доповідь присвячено проблемі метафоричної концептуалізації світу. Концептуалізація як властивість людського мислення відбиває специфіку інтерпретації навколишньої дійсності, основою сприйняття якої є соціальний та особистий досвід носіїв етнокультури. Метафори мають істотне значення у мисленнєво-мовленнєвій діяльності людини, оскільки вони дають змогу виявляти подібність між різними предметами та явищами, застосовувати знання і досвід, набуті в одній сфері, для образного осмислення іншої сфери. Метафора – це ментально-вербальний конструкт, призначений для характеристики й номінації якого-небудь об'єкта і створений на основі його аналогії або асоціативної подібності з іншим об'єктом, що вже має найменування, у процесі пізнавальної діяльності людини. Вона є важливим засобом формування та репрезентації концепту як ментального утворення, відображенням у мовній (мовленнєвій) формі образного уявлення про світ. До складу етнокультурного концепту входить метафоричний концепт, який містить релевантні для носіїв етнокультури образні уявлення. Сукупність метафоричних концептів, характерних для певної етнокультури, складає метафоричну концептосферу, яка входить до загальної концептосфери етносу. Метафора як засіб формування та репрезентації метафоричного концепту і концептосфери відбиває стійкі у колективній свідомості образні аналогові або асоціативні зв'язки реалій і специфіку національного образного мислення.

Репрезентація сакральних концептів у народному мовленні. *Філіпчук Марія Володимирівна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна).

У запропонованій доповіді окреслюємо теоретичні аспекти вивчення концептуальної картини світу; подаємо тлумачення поняття “концепт”; розкриваємо роль народного мовлення як носія колективної пам’яті та духовних цінностей; досліджуємо особливості мовної репрезентації сакральних концептів у світогляді та віруванні народу. Аналізуючи народне мовлення, виокремлюємо ряд концептів, які яскраво відображають сакральність мовлення народу у часі російсько-української війни. Особливу увагу звертаємо на сакральні концепти, у яких поєднано дохристиянські вірування та християнська традиція та які у сучасному мовному просторі набувають нової семантики. У дослідженні застосовуємо новітні методи концептуального аналізу, в тому числі лінгвокультурний опис ряду стійких асоціативно пов’язаних ланцюгів мовних одиниць, характерних для народного мовлення. Отримані під час дослідження висновки допомагають осмислити роль та місце сакральних концептів у формуванні сучасної мовної картини світу, з’ясувати глибинний зміст та спонукають до подальшого вивчення нових концептів, які утверджують національну ідентичність українців.

Вербалізація макроконцепту ХВОРОБА у давньогрецькому медичному дискурсі. *Чернюх-Мацієвська Надія Богданівна*, викладач Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна).

У доповіді на основі “Гіппократівського корпусу” проаналізовано засоби вираження макроконцепту ХВОРОБА у давньогрецькому медичному дискурсі. Основними субконцептами, які репрезентують соматико-психічний стан хвороби є ΝΟΣΟΣ, ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑ. Субконцепт ΜΑΝΙΑ стосується виключно психічного нездоров’я. За частотністю вживання і семантичною обмеженістю (психічні захворювання) він перебуває на периферії семантичного поля згаданого макроконцепту. Субконцепт ΝΟΣΟΣ найповніше інтегрує ядерні семи макроконцепту ХВОРОБА – “нездоровий психічний та/або соматичний стан організму”, “захворювання”, “хвороботворність”, “хворобливість”, тоді як інші субконцепти виражають семи приядерної та периферійних зон. Це підтверджує думку, що субконцепт ΝΟΣΟΣ домінував на позначення стану

соматичного та психічного нездоров'я у мовній картині світу стародавніх греків. У семантичному полі всіх чотирьох субконцептів центральною є пропозиція “результату” (наявність у людини стану хвороби), яка реалізується через семи “захворювання”, “шкода для здоров'я”, “фізична слабкість”, “нездужання”, що є основними у семантичних полях кожного субконцепту. Поняттєва складова макроконцепту ХВОРОБА в аналізованому корпусі охоплює: наявність соматичних і психічних хвороб; погане самопочуття; фізичну слабкість; аномальний стан організму; потребу в лікуванні. Чинником, який сприяє хворобі, є клімат та неналежне харчування.

Бінарні антонімічні концепти (на матеріалі французької філософської термінології). *Вдовиченко Лілія Федорівна*, старший викладач кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Опозиція є одним з базових когнітивних механізмів, залучених у процес номінації. Лексична опозиція (антонімія) традиційно класифікується як парадигматичний зв'язок між словами. Її суть полягає у виділенні протилежних концептів у межах одного термінологічного поля. Явище антонімії було проаналізовано ще Аристотелем, який вважав, що антонімія ґрунтується на двох принципах: законі суперечності і законі виключеного третього. Більшість філософських концептів існують парами, як-от: matière / forme, nature / artifice, âme / corps, raison / sensibilité, éternité / temps, phénomène / noumène, concret / abstrait, positif / négatif, être / néant, vrai / faux, immanence / transcendance, apollinien / dionysiaque, justice / injustice, réalité / irréalité, espoir / désespoir, existence / inexistence, vie / mort etc. Антонімічні відносини відображають еквіполентні опозиції з їх контрастуючою дистрибуцією. Два різні об'єкти, об'єднані опозицією, не можна уявити один без іншого. Мовна сутність антонімії полягає у поляризації слів в тотожних позиціях.

Ойкодомонім як когнітивний та мовний механізм репрезентації аксіосфери міста. *Клімкіна Ольга Ігорівна*, к. філол. н., доцент кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Назви житлових комплексів – ойкодомоніми – можуть бути розглянуті з погляду реалізованої в них когнітивної стратегії, спрямованої на зрушення в системі цінностей покупця шляхом

моделювання його ставлення до майбутнього життя. Про те, що покупцеві пропонується не просто житловий об'єкт, а дім “зі смислом”, зазвичай інформує доданий до назви лексичний маркер “концепт”, що дозволяє такі назви іменувати також концептуальними. У комерційних ойкодомонімах цього типу завжди присутня ідея про цінність (смысл) житлового об'єкта для покупця, не обов'язково пов'язана з характеристиками самої будівлі. Зазвичай комерційні ойкодомоніми за допомогою символу актуалізують “нематеріальний актив” пропонуваного покупцеві житлового об'єкта у вигляді відчуття безпеки та комфорту, статусного міфу, почуття задоволення собою і своїми досягненнями, владних повноважень, можливості виразити себе у творчості, любити й бути коханим, відчуття власного “коріння”, відчуття невразливості до впливу часу і символічного безсмертя. Різна номінативна щільність розглянутих підгруп дає уявлення про конфігурацію аксіосфери міста.

Мовна свідомість та когнітивні механізми сприйняття мови.
Бреславець Надія Олександрівна, доцент кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Мовна свідомість розглядається як особлива форма ментальної діяльності, яка пов'язана зі здатністю людини розуміти, аналізувати, цілеспрямовано використовувати мовні властивості в процесі комунікації. Мовна свідомість формується в процесі соціалізації і розвивається протягом усього життя, перебуваючи під впливом культурних, освітніх і когнітивних факторів. В основі мовної свідомості лежать когнітивні механізми, які забезпечують сприйняття, обробку та інтерпретацію мовної інформації, такими механізмами є увага, пам'ять, категоризація, асоціативне мислення, прогнозування. Вчені приділяють увагу психолінгвістичним аспектам, зокрема процесам актуалізації концептуального змісту у мовленні та сприйнятті, а також механізмам інтерпретації мовних сигналів залежно від контексту, комунікативної ситуації та індивідуального досвіду мовця. Мовна свідомість пов'язана з когнітивною активністю особистості, адже саме за її участю мова стає інструментом мислення, пізнання та соціальної взаємодії, це результат взаємодії мовних знань і когнітивних процесів. Мова і свідомість – нерозривно пов'язані компоненти, які формують унікальний когнітивний образ людини.

Секція 3.
МОВА ЯК СИСТЕМА ТА ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ

31 жовтня 2025 р.
14.00–17.00

meet.google.com/wyj-psvk-jkc

Керівники: *Дерба Світлана Миколаївна, к. філол. н., доц.*
Касьянова Олександра Андріївна, к. філол. н.

The Esthetics of the French language: a phonetic perspective.
Костюк Марина Миколаївна, к. філол. н., доцент кафедри романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

The beauty of the French language resides largely in its phonetic peculiarities – in the delicate interplay of sound, rhythm, and articulation that produces its distinctive musicality. Rémy de Gourmont emphasized this aesthetic harmony, the language’s original purity and tonal balance. However, French spelling is not phonetic. A sound may be represented by one or a combination of letters. Many letters in French are silent, they do not represent sounds at all. The phonetic structures that sustain French euphony are elision, liaison, linking, assimilation and intonation. These elements produce the fluidity and cohesion of spoken French, creating a continuous and harmonious auditory impression. The pronunciation of French is regular with a clear articulation of vowels and consonants. Nowadays some words in the French language are often mispronounced when spoken. For instance, some people add extra sounds or syllables at the end of words just as they do with filler words like voilà, to avoid ending a sentence too abruptly. However, the French Academy reminds that this is incorrect and should be avoided.

Явище фонетичної модифікації у мовленні (на матеріалі німецької мови). *Ільчук Ольга Андріївна, старший викладач кафедри германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна).*

Актуальність цієї розвідки визначається необхідністю дослідження фонетичних процесів у реальному мовленні. Доповідь має на меті висвітлити деякі важливі особливості та поширені типи модифікаційних процесів, властивих сучасній усній німецькій мові. Об’єктом доповіді є явище модифікації у німецькому мовленні,

предметом є характеристики процесів модифікації звуків німецької мови у різних фонетичних стилях. Властивості звуків німецької мови можуть бути по-різному реалізовані залежно від національного варіанту німецької мови (Т. Сольська). Залежно від функціонально-стилістичного компонента німецьке мовлення характеризується неоднорідними реалізаціями звуків та ступенем їх модифікації (В. Гамалія, Л. Завальнюк, Т. Кузьменко). У мовленні розмовного стилю спостерігається вищий ступінь зміни властивостей німецьких звуків. До поширених типів модифікацій у німецькому мовленні належать редуція та асиміляція (О. Стеріополо, М. Rogozińska), які властиві як приголосним, так і голосним звукам німецької мови. Існують численні види редуцій та асиміляцій, які стосуються зміни якісних та кількісних властивостей німецьких звуків у різних фонетичних стилях. Загалом явище модифікації звуків у німецькому мовленні є типовою рисою реалізації реального мовлення у співвідношенні до нормативних варіантів вимови.

Нормативність і варіативність наголошування українських займенників (на матеріалі мовлення інокомунікантів). *Дерба Світлана Миколаївна*, к. філол. н., доц., завідувач кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка; *Касьянова Олександра Андріївна*, к. філол. н., асистент кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

У доповіді проаналізовано варіанти наголошування українських займенників у мовленні інокомунікантів, які здобувають фах філолога, зокрема студентів-іноземців ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, й окреслено принципи акцентуації обраного класу слів для використання в навчанні української мови як іноземної. Для досягнення цієї мети проведено опитування 16 студентів різних курсів, які мали обрати в запропонованій анкеті-питальнику прийнятний для них варіант наголошення у 45 реченнях із різними за класом займенниками. Акцентологічне дослідження здійснювали з урахуванням соціолінгвістичної методики, використовуючи для опису результатів низку лінгвістичних і загальнонаукових методів дослідження. Для проведення дослідження було опрацьовано матеріали науковців щодо особливостей української системи наголошування і складено анкету-опитувальник з урахуванням можливих (допустимих мовленнєвою

нормою) та ймовірних варіантів наголошування займенників. У поєднанні з неповнозначними словами наголос у займенників у багатьох випадках змінюється, а тому виникає потреба в поясненні іноземцям принципів наголошування цього класу слів для досягнення бажаного рівня володіння мовою.

Структура речення у мовленні штучного інтелекту. *Братель Олена Миколаївна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

У дослідженні вивчається структура речення у мовленні різних мовних моделей штучного інтелекту. Метою роботи є виявлення синтаксичних закономірностей у текстах, згенерованих цими системами, а також визначення специфіки побудови речень у порівнянні з природним людським мовленням. У межах дослідження проаналізовано типи речень, особливості вживання простих і складних синтаксичних конструкцій, рівень когерентності та синтаксичної варіативності. Особливу увагу приділено текстам навчального характеру (інструкціям, тестовим завданням і дидактичним матеріалам тощо), створеним штучними моделями для викладачів мови. Виявлено тенденції до структурної симетрії, надмірної чіткості синтаксичних меж і стандартизації побудови речення. Порівняльний аналіз показав, що різні моделі демонструють відмінні синтаксичні стратегії: від розмовної спрощеності до формалізованої структурованості. Отримані результати поглиблюють розуміння синтаксичної природи штучного мовлення та відкривають перспективи його використання у лінгвістичних і лінгводидактичних дослідженнях.

Specyfika terminologii specjalistycznej w psychologicznej analizie poczucia sensu życia na przykładzie teorii Viktora Frankla oraz opracowań Kazimierza Popielskiego. *Гайда Анетта*, к. філол. н., доцент кафедри історії польської мови Лодзького університету (Лодзь, Польща).

Celem referatu jest przedstawienie specyfiki języka specjalistycznego z obszaru nurtu psychologii określanego mianem logoterapii. Materiał badawczy stanowią będą przede wszystkim teksty polskiego badacza – Kazimierza Popielskiego, którego Viktor Frankl uznał za współtwórcę III Wiedeńskiego Kierunku Psychoterapii. Przedstawione badania wpisują się w nurt badań językoznawczych nad dziejami stylu/dyskursu naukowego, zaś

narzędzia badawcze pochodzą z obszaru semantyki historycznej oraz terminografii i terminoznawstwa. Przedstawione w referacie analizy mają na celu: po pierwsze – zidentyfikowanie pojęć oraz terminów wielowyrazowych (ekwiwalentów pojęć języka niemieckiego) typu: *logodram*, *frustracja egzystencjalna*, *derefleksja* stanowiących prymarny system terminologiczny omawianej koncepcji; po drugie – wskazanie jednostek wyrazowych oraz nazw wielowyrazowych o niepewnym statusie terminologicznym, które powstały jako derywaty na bazie leksemów będących konceptualizacją kluczowych dla danego nurtu pojęć, np. *aktywność wymiaru noetycznego*; po trzecie – ukazanie metafor terminotwórczych typu “*tragiczna trójca*” oraz rozbudowanych struktur metaforycznych (np. *analogia człowieka do szachisty*) ukazujących zagadnienia natury psychologicznej oraz psychoterapeutycznej z perspektywy logoterapii. Wnioski pozwolą wypełnić jedną z wielu luk badawczych w zakresie dziejów języków specjalistycznych.

Languaging Identity Dilemmas Related to TS-specific Experiences among Women with Turner Syndrome in Poland. *Чепеля Каміла*, д. філол. н., проф., професор кафедри мовознавства та комунікації Лодзького університету (Лодзь, Польща).

This paper investigates how adult women with Turner Syndrome (TS) discursively construct and negotiate identity in interview narratives, with particular attention to TS-specific experiences and their socio-relational and gendered dimensions. Drawing on Positioning Theory (Davies & Harré, 1990) and Bamberg’s (2011) model of identity dilemmas, sameness versus difference, agency versus passivity, and continuity versus discontinuity, the study examines how participants navigate complex social positions while making sense of their bodily, medical, and relational realities. The analysis is situated within a constructivist framework that understands identity as socially and interactionally produced (Bucholtz & Hall, 2005). Central identity dilemmas emerge around bodily difference, infertility, and medical dependency, highlighting the tension between public visibility and private experience. Participants’ narratives serve as sites for negotiating agency, coherence, and social belonging in the face of stigmatization, prejudice, and marginalization. This work contributes to sociolinguistic research on narrative identity. It illustrates how language is strategically used to construct context-sensitive identities through stance-taking, alignment, and repositioning.

Мовна динаміка у фокусі трансдисциплінарної парадигми. *Щигло Лариса Володимирівна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри германської філології Сумського державного університету (Суми, Україна).

Класичні лінгвістичні підходи, що фокусуються здебільшого на внутрішній структурі мови, виявляються недостатніми для всебічного вивчення динамічних процесів у мовній системі. Останні десятиліття характеризуються розвитком трансдисциплінарної парадигми наукового пізнання, що передбачає вихід за межі окремих наукових дисциплін та інтеграцію різних методологій для вирішення складних проблем. Вивчення мовної динаміки є складним і багатограним процесом, що вимагає трансдисциплінарного виміру, де синергія лінгвістичних, когнітивних, соціальних, культурних та технологічних підходів уможливіє розгляд механізмів та чинників впливу щодо становлення, функціонування та розвитку мови на якісно новому дослідницькому рівні. Дослідження в цій площині є вагомими для розвитку лінгвістичної теорії, а також для розроблення нових наукових лінгвістичних технологій та методів. Загалом, трансдисциплінарна парадигма відкриває нові горизонти для вивчення мови та дозволяє зануритися у її глибинну складність.

Verbal Emoticons in the English-Language Digital Space: A Corpus-Based Analysis. *Бобер Наталія Миколаївна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна).

Contemporary English digital discourse demonstrates a clear tendency toward the lexical expansion of emotions, driven by new verbal means of emotional expression. Traditional lexical and syntactic markers are increasingly complemented by verbal emoticons – verbal or semi-abbreviated forms reproducing emotional reactions (e.g., lol, omg, meh, aww). Recognized as symbolic indicators of emotions, they reflect the dynamic evolution of English and its semantic-pragmatic flexibility. The research is based on major digital corpora (COCA, BNC, GloWbE, NOW, SOAP, YouTube Comments) and employs a corpus-based approach integrating frequency, collocational, and keyword analyses. Findings show that verbal emoticons function as expressive markers exhibiting variability and multifunctionality – from simple emotion signals (haha, ugh) to complex socio-communicative roles (bruh, yasss). They also reveal semantic polyvalence, as a single unit (e.g., lol) may convey positive or negative tones depending on context. Verbal emoticons thus represent an

innovative lexical segment, diversifying emotional expression and reflecting transformational shifts in contemporary digital discourse.

Особливості лексикографічних джерел 1920–1980 років ХХ ст.
Воловенко Ірина Володимирівна, к. філол. н., доц., доцент кафедри мов Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (Київ, Україна).

Головні лексичні кодифікатори української мови у 1920–1980-х рр. ХХ ст. можна поділити на ті, які відтворювали національну самобутність української мови, та ті, що укладені на принципі калькування російської лексики, граматичних конструкцій. Джерелом живої української мови є “Російсько-український словник” С. Іваницького і Ф. Шумлянського (1918 р.); “Російсько-український словник” за ред. А. Кримського, В. Ганцова, О. Синявського та інших. Під час роботи над цим словником була зібрана картотека (понад 3,5 млн карток із прикладами слів та їх уживання), яка пізніше стала базою для укладання багатомного “Словника української мови” (1970–1980 рр.). Першою спробою створення історичного словника української мови вважають “Історичний словник українського язика” за ред. Є. Тимченка (1932 р.). Однією з перших системних спроб стилістичної кодифікації української мови були “Український стилістичний словник” І. Огієнка (1924 р.) та “Російсько-український фразеологічний словник” В. Підмогильного та Є. Плужника (1927 р.). “Російсько-український словник” за редакцією І. Кириченка, С. Василевського та Є. Рудницького (1937 р.), “Російсько-український словник” за ред. М. Калиновича, Л. Булаховського, М. Рильського (1948 р.), “Українсько-російський словник” за ред. І. Кириленка (1953–1963 рр.) містили кальки з російської мови, пасивні дієприкметники, що сприяло русифікації, порушувало питомість граматичної системи української мови.

Рівнева структура граматичної системи китайської мови.
Лавренчук Марина Анатоліївна, викладач кафедри слов’янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Китайська мова як аналітична система характеризується багаторівневою організацією граматичних одиниць і високим ступенем системності. Її граматичну структуру можна поділити на морфемний, лексичний, словосполучний, реченнєвий і текстовий рівні, які водночас автономні й взаємопов’язані. Морфемний рівень формує

мінімальні значеннєві одиниці та визначає способи словотворення. Лексичний рівень задає граматичні відношення і частиномовну класифікацію. На рівні словосполучення проявляються закономірності сполучення слів, тоді як рівень речення розкриває основні синтаксичні моделі та порядок компонентів. Текстовий рівень забезпечує смислову цілісність і зв'язність висловлювання. Дослідження рівневої структури граматичної системи китайської мови дає змогу глибше зрозуміти її внутрішню організацію, закономірності функціонування та практичне значення для викладання китайської мови як іноземної й мовних технологій.

Динаміка розвитку сучасного англомовного дискурсу інформаційних технологій. *Падалка Михайло Олегович*, аспірант кафедри германської філології Сумського державного університету (Суми, Україна).

Сучасний англомовний дискурс інформаційних технологій перманентно змінюється завдяки технологічним, соціальним та культурним трансформаціям. Динаміка розвитку сучасного англомовного дискурсу інформаційних технологій зумовлюється такими конкретними чинниками, як: технологічні, економічні, соціальні, культурні, юридичні, політичні та етичні. Синергія окреслених чинників формує сучасний англомовний дискурс інформаційних технологій як складну динамічну систему, яка постійно змінюється та адаптується до нових умов. Англомовний дискурс інформаційних технологій вирізняється інформативністю, логічністю, послідовністю, наявністю аббревіатурних одиниць мови, спеціалізованої термінології, неологізмів та мовних кліше. До того ж англомовний дискурс інформаційних технологій є підтипом сфери професійної комунікації, завдяки якому здійснюється взаємодія між спеціалістами цієї галузі людської діяльності. Фахівці інформаційних технологій повинні вміти чітко та точно висловлювати свої ідеї, передавати складну технічну інформацію зрозуміло і доступно.

Поняття “інновація”: науковий обсяг та варіативність інтерпретування. *Лук'янова Альона Ігорівна*, викладач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У доповіді розглядається науковий обсяг та варіативність інтерпретування поняття “інновація” в різних науках. Суттєву увагу приділено диференціації суміжних з ним понять, таких як

“неологізм” та “оказіоналізм”. Зокрема, акцентується увага на ознаках, за якими відокремлюються, класифікуються неологізми, а саме: 1) за часом їхньої появи в мові (хронологічні неологізми); 2) за ступенем поширеності в мовній системі (загальномовні та індивідуально-авторські, так звані оказіоналізми); 3) за ступенем їхнього засвоєння мовою, мірою входження до її активного лексикону (повністю / частково засвоєні). Крім з’ясування значення кожного з цих понять, окреслено специфічні ознаки, які й слугують критеріями для їх розмежування. Одним з найголовніших є спрямованість неологізмів на соціальне, а оказіоналізмів – на індивідуальне. Також перші характеризуються узуальністю, а другі – неuzuальністю. Слідом за Ж. Колоїз, до диференційних ознак неологізмів та оказіоналізмів відносимо такі: соціальну / індивідуальну належність; узуальність / неuzuальність; втрату / збереження новизни; нормативність / ненормативність (аномальність); відсутність чіткого зв’язку з контекстом / контекстуальну залежність; високий ступінь номінативності / експресивності. До інновацій в мові, в першу чергу, зараховуємо лексичні. Лексичні інновації та неологізми не є тотожними поняттями. Таким чином, поняття “інновація” у мовознавстві було суттєво розвинено.

Секція 4.
МОВА ЯК ЗНАРЯДЛЯ
МЕДІЙНОЇ ТА ХУДОЖНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ

31 жовтня 2025 р.

14.00–17.00

meet.google.com/iez-eryk-zvo

Керівники: *Блинова Ірина Анатоліївна, к. філол. н., доц.*
Слива Тетяна Василівна, к. філол. н., доц.

Семантико-текстуальна лінгвістична експертиза полікодових текстів: основні принципи. *Кондратенко Наталія Василівна, д. філол. н, проф., завідувач кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна).*

Сучасний інформаційний простір насичений різноманітними мовленнєвими актами, у яких вербальний компонент поєднаний з компонентами інших знакових систем і його семантико-функційні характеристики безпосередньо залежать від специфіки цього сполучення. Власне вербальна частина функціонує у складі цілісного полікодового повідомлення і набуває разом з малюнками, схемами, світлинами тощо нового змісту. Особливість таких полікодових текстів полягає в тому, що і невербальний компонент, відокремлений від вербального, також переважно є семантично нейтральним, що унеможливорює залучення для проведення таких досліджень мистецтвознавців. Лише семантико-текстуальні лінгвістичні дослідження з опертям на сучасний комунікативно-дискурсивний підхід зможуть виявити інтенції адресанта, елементи пропаганди та ознаки інформації, спрямованої на виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України, заперечення тимчасової окупації частини території України або глорифікацію осіб, які здійснювали збройну агресію.

Модальні прислівники як засоби інтенсифікації експресивного потенціалу авторської колонки (на матеріалі іспанської газетної публіцистики). *Артемова Людмила Василівна, к. філол. н, доц., доцент кафедри романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).*

Одним із параметрів експресивності є інтенсивність, а саме якісно-кількісна характеристика позначення явища, що відображає

його міру, яка обмежує простір, у межах якого його якість може варіюватися, наростати або стихати, зберігаючи при цьому свої суттєві характеристики. За своєю природою інтенсивність, з одного боку, може відображати суб'єктивне ставлення мовців до висловлюваного, з іншого має вплинути на читача. Вона вміщує суб'єктивно марковану інформацію оцінного або емоційного характеру, яка може бути виражена різною мірою (мати градацію). Об'єктом нашого дослідження є модальні прислівники із значенням підсилення твердження в максимальному його вираженні *excepcionalmente, sumamente, enormemente, extremamente, notablemente, excesivamente, inusualmente, increíblemente, etc.* (винятково, у вищій мірі, виключно в українському варіанті), як засоби, що реалізують прагматичну мету актуалізації тих смислових складових авторської колонки, які визначаються потенційною можливістю збільшити вплив на читача, апелюючи до його почуттів та емоцій.

Cielesna i duchowa transformacja bohatera w reportażu *Kryptonim dla Hioba* Aleksandra Mycheda. *Стемпняк Анна*, к. філол. н., доцент кафедри літератури, культури та комунікації Лодзьського університету (Лодзь, Польща).

Artykuł służy przedstawieniu językowego obrazu wojny widzianej oczami cywila i jej wpływu na fizyczne i duchowe aspekty ludzkiego życia na podstawie reportażu Kryptonim dla Hioba Aleksandra Mycheda. Celem artykułu jest przybliżenie perspektywy niewinnego uczestnika i świadka wojennych przeżyć, który na skutek skrajnych doznań przechodzi mimowolnie transformację cielesną i duchową. Zauważalna i szczegółowo opisana z zastosowaniem wyszukanych figur i tropów metamorfoza bohatera ukazana jest jako proces powolnego przeobrażania się jednostki pod wpływem działań wojennych. Odwołanie się do postaci biblijnego Hioba nadaje historii głęboki wymiar egzystencjalny – obaj bohaterowie są rozdarci, pełni wewnętrznych konfliktów, wątpią i buntują się, jednak nie tracą wiary. W artykule zwrócono uwagę na uniwersalizm przesłania i jego biblijny kontekst – za tytułowym Hiobem kryje się każda niewinna ofiara inwazji Rosji na Ukrainę, co sprawia, że reportaż ukazuje cierpienie jednostki w szerszym filozoficznym i antropologicznym wymiarze.

Некодифікована футбольна фразеологія в заголовках польських та українських медіа. *Мирошніченко Глона Михайлівна*, к. філол. н., доц., старший науковий співробітник відділу слов'янських мов Інституту мовознавства імені О.О. Потебні НАН України; **Файчук**

Тетяна Григорівна, к. філол. н., доцент кафедри медіапродюсування та видавничої справи Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна).

У польській та українській мовах заголовки з некодифікованим фразеологізмом “червона картка” (пол. czerwona kartka) широко використовуються для ефективної медіа-комунікації. Методологія дослідження ґрунтувалася на контент-аналізі, дискурсивному та лінгвістичному аналізах. Контент-аналіз дозволив визначити частотність використання некодифікованого фразеологізму в медіа-заголовках, дискурсивний аналіз забезпечив розгляд риторичних стратегій і формування медійного наративу, а лінгвістичний аналіз охопив семантичні та прагматичні аспекти вживання. Корпус дослідження формувався на основі заголовків польських та українських онлайн-видань, що публікують матеріали на спортивну, політичну, юридичну та соціальну тематику. Аналіз вживання стійкої сполуки виявив різноманітні функції: від позначення дисциплінарного покарання у спорті до осуду або заборони в політичних та соціальних контекстах. У польських та українських медіа простежуються схожі тенденції, хоча частотність вживання, варіативність контекстів та стилістична специфіка подачі відрізняються залежно від мовної специфіки та культурних особливостей.

Своєрідність чорного гумору як різновиду комічного. Блинова Ірина Анатоліївна, к. філол. н., доц., завідувач кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Головною комунікативною метою чорно-гумористичного різновиду комічного є глумування над макабричними темами. Ефект комізму досягається шляхом висміювання небезпеки, смерті або будь-якої іншої теми, суворо забороненою для жартів (мораллю і моральністю звичайного гумору). Характер сміху при цьому позначено як глузливий, цинічний, різкий, жорстокий. Емоційний характер, тобто реакція адресата на певний чорно-гумористичний комічний текст, викликає незадоволення й сполучає образу, злість, ненависть, сум, страх, песимізм, відчай. Тип соціальної активності людини передбачає агресивність. Форма вираження комічної суб'єктивної модальності за емоційно-психічним критерієм диференціюється як негативна; за комунікативно-прагматичним – впливова; за засобом вираження – імпліцитна; за тематичним –

предмет осміяння в межах політичної, соціальної, побутової, особистісної тематики. На відміну від інших різновидів комічного чорний гумор породжує подвійну реакцію – спочатку сміх, викликаний розважальним аспектом розказаного жарту, а потім жах або навіть сором від початкової реакції. Провідними рисами можна назвати жорстокість як тематичну складову та сміх як емоційну складову. Така подвійність проявляється у самому словосполученні “чорний гумор” як парадокс.

Контрастність заперечення у сучасних поетичних текстах.
Юлдашева Людмила Петрівна, к. філол. н., доц., докторант кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна).

У розвідці досліджено заперечення як одну з ключових мовних категорій, що постає основою логіко-граматичної організації висловлення та виконує вагомую роль у концептуалізації світу. Бінарна опозиція ствердження – заперечення є основою людського мислення та універсальним способом пізнання дійсності. У художній літературі заперечення функціонує не лише як інструмент логічного протиставлення, а й як важливий засіб художнього моделювання образів, посилення емоційної напруги та впорядкування структури твору. Використання заперечення уможливорює розкриття внутрішніх переживань ліричного героя та акцентування смислових домінант тексту. Метою дослідження є окреслення ролі заперечення як засобу побудови контрасту й підсилення експресивної виразності у сучасних українських поетичних текстах. Особлива увага приділена контрастному запереченню як засобу посилення художньої образності, емоційної експресії та структурної організації. Висновки дослідження поглиблюють розуміння мовної категорії заперечення, її когнітивної та прагматичної природи, а також відкривають перспективи для подальших студій у царині стилістики, когнітивної поетики та текстолінгвістики.

Мовні засоби реалізації комунікативних стратегій урбаністичної бренд-комунікації іспанськомовних міст.
Галицька Аліна Юрївна, аспірант ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

У доповіді досліджуються мовні засоби реалізації комунікативних стратегій урбаністичної бренд-комунікації іспанськомовних міст, що є

актуальним у контексті глобалізації та цифровізації комунікацій. Метою дослідження є визначення специфіки використання лексико-граматичних та стилістичних ресурсів у формуванні позитивного образу міста та ефективного залучення різних груп реципієнтів. Для досягнення мети використано комплекс взаємодоповнювальних методів, серед яких лексико-семантичний та когнітивний аналіз мовного матеріалу, порівняльне дослідження комунікативних стратегій урбаністичної бренд-комунікації, а також аналіз мовних моделей, що відображають тактики взаємодії з аудиторією. Матеріалом дослідження стали офіційні комунікаційні ресурси, слогани та промоційні тексти іспанськомовних міст Іспанії та Латинської Америки. У результаті було виділено ключові комунікативні стратегії, систематизовано способи їх реалізації та виявлено мовні засоби, що забезпечують ефективну реалізацію цих стратегій, а також оцінено їх роль у формуванні автентичного, унікального та впізнаваного образу міського бренду.

Linguistic Strategies of Brand Communication in the Digital Era.

Самар Олена Миколаївна, старший викладач кафедри іноземних мов Національного транспортного університету (Київ, Україна).

In today's hyper-connected world, businesses must master digital communication to thrive. Technology has transformed how companies interact with customers, making it essential to use online channels strategically to build strong brands and lasting relationships. Social media, email, and messaging apps offer new ways to connect but also raise expectations for reputation management. Communication is no longer about broadcasting messages – it is about creating personalized, interactive experiences. As most people access information via smartphones, businesses must ensure mobile-friendly communication: optimized websites, apps, SMS, and push notifications. A poorly designed mobile site is a lost opportunity to engage. Effective digital communication blends written, verbal, and visual formats while focusing on audience needs, preferences, and pain points. A clear brand strategy enables impactful messaging, higher engagement, loyalty, and efficient use of resources through the right channels. Success in the digital age requires more than transmitting information – it demands authenticity, adaptability, and deep consumer insight.

Асоціативно-семантичні реляції лексеми “мир”. Слива Тетяна Василівна, к. філол. н., доц., доцент кафедри слов'янських, роман-

ських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У доповіді представлено результати аналізу асоціативно-семантичних зв'язків слова “мир”. Слова не лише позначають реалії навколишнього світу, а й викликають низку додаткових образів, зумовлених за ситуацією, попереднім досвідом тощо. Лінгвістів передусім цікавлять чинники, завдяки яким асоціати об'єднуються навколо слова-стимулу. Одним із таких чинників є наявність спільної семантики. За допомогою асоціативного експерименту, а також шляхом суцільної вибірки з тлумачних словників було сформовано асоціативне поле лексеми “мир”. Проаналізований вплив позамовних знань на асоціативний потенціал лексем, визначена внутрішньо-структурна взаємозумовленість елементів поля з урахуванням багатозначності вихідного слова, відповідно до чого члени асоціативно-семантичної групи розподілені за денотативними зонами. Оскільки фундаментом асоціювання може бути використання стимулу та асоціата в обмеженому контексті, матеріалом дослідження слугували тексти Корпусу української мови, у яких слово-стимул “мир” вжито поруч із асоціатами.

Наративне висунення як провідна риса ідіонаративу Е. А. По. Марушак Ніка Андріївна, викладач кафедри лінгвістики та перекладу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна).

Важливою стадією дослідження поетики Е. А. По є вивчення індивідуально-авторських преференцій у виборі прийомів як художнього, так і мовного висунення. За Є. Шеном, останнє – це “сукупність мовних засобів (на синтаксичному, морфологічному та лексичному рівнях), функція яких полягає у тому, щоб висунути інформацію, передану в реченні, на передній або задній план”. Як зазначає дослідник, “стандартне використання” маркерів висунення в нехудожньому дискурсі зазвичай обмежується певними нормами чи конвенціями (наприклад, функцією сполучника and, уживанням означеного артикля the для позначення нової чи відомої інформації тощо). Проте, порушення цих правил може створити ефект у власне художньому сенсі мовного висунення, надаючи читачеві “можливість естетичного досвіду”. У ході вивчення поетики Е. А. По зосереджуємо увагу на конвергенції прийомів художнього та мовного висунення, що укладається в унікальну авторську систему уживання наративного висунення як прояву ідіонаративу автора. До аналізу

залучаємо такі прозові тексти Е. А. По, як “Ligeia” та “The Tell-Tale Heart”.

Thematic groups of neologisms in Italian mass media and their functions. *Селіверстова Анастасія Олегівна*, асистент кафедри романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

The work explores the processes of lexical renewal in the contemporary Italian language, emphasizing the role of the media as a key factor in the dissemination and consolidation of neologisms. Over recent decades, Italian has undergone dynamic lexical transformations influenced by globalization, intercultural interaction, and communicative needs. A large proportion of neologisms in Italian media discourse are of exogenous origin, primarily borrowings or calques from English, reflecting the dominance of Anglophone media in the global information space. The study identifies several thematic groups of neologisms: political (green pass, post-verità, starmerismo), ecological (ecoansia, climatariano, ecocidio), economic (criptovaluta, cashback, digitalizzazione), socio-cultural (infodemia, ghostare, instagrammabile), and technological (metaverso, algocrazia, AI-generato). These lexical innovations not only expand the nominative potential of the language but also perform an important pragmatic function – shaping public perceptions, framing ideological and evaluative meanings, and reflecting social transformations. Thus, neologisms in media discourse serve as indicators of linguistic adaptation to the changing realities of modern society and provide valuable insights into the interaction between language, culture, and communication.

Тексти сучасних авторських пісень: лексико-семантичний вимір. *Петренко Марія Валентинівна*, магістрант ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського; *Юлдашева Людмила Петрівна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри слов'янської та романо-германської філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Київ, Україна).

Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі пісенного дискурсу як репрезентанта мовних, культурних і соціальних процесів сучасності. Мова пісень відображає суспільні настрої, формує колективну пам'ять і виявляє тенденції розвитку сучасної української лексики. Метою роботи є аналіз лексико-семантичних особливостей сучасних авторських пісень, аналіз семантичних полів, емоційно-

оцінних домінант і способів мовної креативності авторів. У дослідженні розглянуто функціонування неологізмів, розмовних елементів, запозичень, контекстуально зумовлених метафор, які формують поетичний зміст пісенних текстів. Проаналізовано тематичні групи лексики, з'ясовано, як лексико-семантичні засоби сприяють вираженню індивідуального стилю виконавця, посиленню емоційного впливу на слухача, а також реалізації соціально-культурних і національних сенсів. Особливу увагу приділено пісням періоду війни, у яких мова стає засобом самоідентифікації та духовного спротиву. Перспективу подальших досліджень убачаємо в зіставленні лексико-семантичних моделей пісенного дискурсу різних періодів і вивченні його когнітивно-комунікативних параметрів.

Лінгвопрагматичний аналіз гумору в публічних виступах англомовних ораторів. *Курсова Анна Максимівна*, магістрант факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (Суми, Україна).

Гумор у публічних виступах англомовних ораторів є важливим лінгвопрагматичним інструментом, який виконує багатофункційну роль: встановлює контакт з аудиторією, знижує напруження, підсилює переконливість виступу та формує позитивний імідж мовця. У доповіді розглядаються приклади використання гумору політичними діячами ХХ–ХХІ ст., зокрема Вінстоном Черчиллем, Рональдом Рейганом та Бараком Обамою, із демонстрацією стратегій іронії, самоіронії, алюзій та гри слів. Проводиться лінгвопрагматичний аналіз механізмів створення комічного ефекту та його функцій у комунікації, а також розглядаються проблеми перекладу гумору на українську мову, зокрема адаптаційні стратегії для збереження прагматичного ефекту. Результати дослідження свідчать, що гумор є не лише риторичним засобом, а й ефективним комунікативним механізмом, що забезпечує емоційний резонанс і підвищує вплив промови на слухачів, а його адекватне відтворення в міжкультурній комунікації потребує врахування культурного та соціокогнітивного контексту.

Ефективність мовленнєвих стратегій у політичних дебатах *Чарлі Кірка. Кобзар Назар Олександрович*, асистент кафедри англійської філології Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна).

Використовуючи теорію мовного етикету (теорію ввічливості Браун і Левінсона) і конwersаційний аналіз, досліджено динаміку дебатів щодо контролю над зброєю та інтеракцію між консервативним активістом-впливовцем Чарлі Кірком та ліберальними студентами в рамках Turning Point's College Tour. Дебати полягали у спробах ліберальних студентів протистояти основній консервативній когнітивній метафорі в дискурсі про зброю, а саме "Guns = Freedom / Liberty", яку Кірк успішно захистив за допомогою стратегії ввічливості та контролю над інтеракцією. Опір метафорі з боку студентів не був успішним, оскільки Кірк ефективно підтримував свій фрейм через прямі висловлювання (bald-on record FTAs), контроль над корекцією аргументів (managing repairs) і використання стратегії позитивної чи негативної ввічливості, що дозволило йому нейтралізувати опонентів й надалі домінувати у дискусії. Отже, навіть за наявності логічно сильних аргументів опонентів комунікативна стратегія може визначати результат дебатів. Стратегія надмірної ввічливості студентів знизил агресивність аргументів, але одночасно послабила їхню переконливість, роблячи їх вразливими для контраргументації Кірка. Тож, ефективність мовленнєвих стратегій у політичних дебатах залежить не лише від логічності аргументів, а й від уміння керувати перебігом дискусії через стратегічне використання інструментів мовленнєвої взаємодії та ввічливості.

Український воєнний дискурс періоду російсько-української війни. Мільченко Лорина Ігорівна, магістрант факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У формуванні сучасного українського воєнного дискурсу поворотним пунктом став 2014 р. Сучасний воєнний дискурс в Україні є мультимодальним. Після повномасштабного вторгнення 2022 р. відбулась його суттєва трансформація, зокрема збагачення термінологією, символікою, новими образами тощо. Поява численних неологізмів у воєнному дискурсі є безпосередньою реакцією на динаміку російсько-української війни та її висвітлення в різних медіа-просторах. В українському інформаційному середовищі ці мовні новотвори стали своєрідним механізмом психологічного захисту та відображення національної самоідентифікації, демонструючи креативність та здатність українців протистояти агресії не лише на полі бою, а й у мовній площині. Наразі український воєнний дискурс

відіграє провідну роль у формуванні національної ідентичності та опору російській агресії. Його характерними рисами є адаптивність до викликів часу, формування опозиції “свій – чужий”, використання гумору як психологічної зброї, активне залучення цифрових платформ. Корпусне дослідження цього дискурсу дозволить краще зрозуміти механізми його функціонування та роль у формуванні суспільної думки під час війни.

Секція 5.
МОВА ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

31 жовтня 2025 р.

14.00–17.00

meet.google.com/xga-dixg-aem

**Керівники: Ніколаєнко Віта Валентинівна, к. пед. н., доц.
Мельник Павло Юрійович, ст. викладач**

Основні підходи до формування кроскультурної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах глобалізованого світу. *Сукаленко Тетяна Миколаївна, д. філол. н., проф., професор кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури Державного податкового університету (Ірпінь, Україна).*

У доповіді розглянуто поняття кроскультурної компетентності, проаналізовано когнітивний, мотиваційний, операційний, міжособистісний критерії сформованості кроскультурної компетентності, визначено основні завдання кроскультурної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах глобалізованого світу. Кроскультурну компетентність визначено як здатність здобувача вищої освіти ефективно вирішувати завдання в умовах міжкультурної комунікації, яке передбачає взаєморозуміння сторін та конструктивний діалог. Підкреслено, що процес формування кроскультурної компетентності є цілеспрямованою взаємодією викладача і здобувача вищої освіти, яка має на меті досягнення певних завдань, зокрема вміння визначати й аналізувати полікультурне середовище, розвивати навички міжнаціонального спілкування, популяризувати власну культуру. У дослідженні запропоновано різнопланові завдання на застосування практичних знань у кроскультурній комунікації, формування комунікативних навичок здобувачів вищої освіти у межах вивчення навчальних дисциплін “Ділова українська мова”, “Журналістські жанри”, “Комунікативна діяльність та PR-технології в органах публічної влади”. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в аналізі мовної соціалізації здобувачів вищої освіти та визначенні ступеня сформованості їхньої кроскультурної компетентності.

Культура професійного мовлення в контексті соціокультурних і лінгвістичних вимірів. *Бортун Каріна Олександрівна, к. філол. н.,*

доц., доцент кафедри ділової української та іноземних мов Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна).

Доповідь присвячено аналізу культури професійного мовлення як інтегративного феномену, що поєднує соціокультурний і лінгвістичний виміри фахової підготовки юриста. Розкрито сутність культури мовлення як складової професійної компетентності, окреслено її структурні елементи – нормативність, логічність, точність, чистоту, доречність, естетичність і виразність. Підкреслено, що для юриста мова є не лише засобом спілкування, а й інструментом мислення, аргументації та правового впливу. Культуру мовлення визначено як показник професіоналізму, моральної зрілості й національної свідомості фахівця. Досліджено соціокультурні чинники, що формують мовну поведінку правника: правові традиції, етичні стандарти, суспільні очікування, професійні відносини та юридичну безпеку. Проаналізовано функції техніки мовлення юриста – дидактичну, експресивну, сугестивну, організаторську, науково-пізнавальну й комунікативну – як засоби ефективного впливу в юридичному дискурсі. Підкреслено, що культура професійного мовлення має міждисциплінарний характер, спирається на досягнення лінгвістики, психології, педагогіки, етики та культурології. Культура мовлення юриста – не лише мовознавча категорія, а ціннісний феномен, що відображає рівень правової, комунікативної й культурної зрілості суспільства, сприяючи становленню компетентного, відповідального й духовно розвиненого фахівця.

Формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти засобами інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій. *Ладиняк Наталія Богданівна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (Кам'янець-Подільський, Україна).

Розглянуто поняття “комунікативна компетентність”, визначено способи формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти, схарактеризовано сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології з огляду на їхнє практичне застосування для розвитку комунікативної особистості в освітньому середовищі ЗВО. Комунікативну компетентність розглянуто як здатність застосовувати знання мови у ситуаціях особистісного та професійного спілкування, сформованість навичок комунікації та умінь взаємодіяти в групі, виконувати різні соціальні ролі.

Встановлено, що розвиток комунікативної компетентності майбутніх філологів в освітньому середовищі сучасного ЗВО доречно здійснювати із застосуванням сервісів Google, Grammarly, Padlet, Quizlet, TEDTalks, VoiceThread, які допоможуть викладачеві визначити зміст і структуру навчального матеріалу й подати його нестандартно, а також створити систему інтерактивних вправ і завдань. Перспективу подальших наукових студій вбачаємо в аналізі можливостей ШІ для формування дослідницьких умінь здобувачів у галузі лінгвістики.

Інформаційно-комунікативна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови в умовах євроінтеграційних процесів. *Ніколаєнко Віта Валентинівна*, к. пед. н., доц., доцент кафедри методики викладання іноземних мов і світової літератури Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Доповідь присвячена розгляду основних аспектів формування цифрової грамотності та інформаційної культури майбутніх педагогів. В ній проаналізовано сучасні підходи до інтеграції інформаційно комунікаційних технологій у освітній процес та їхній вплив на розвиток професійних компетентностей студентів-філологів. Особлива увага приділяється мотиваційним факторам, що сприяють активному засвоєнню цифрових інструментів у вивченні та викладанні іноземних мов. Визначено ключові компетентності, необхідні для успішної професійної діяльності майбутніх вчителів в умовах цифрової освіти: медіаграмотність, критичне мислення, здатність до самоосвіти, комунікативні навички та міжкультурна компетентність. У дослідженні запропоновані практичні рекомендації щодо впровадження інноваційних методів навчання та використання сучасних освітніх технологій для підвищення ефективності формування професійних компетентностей вчителів.

Multimodality in Teaching Foreign Languages. *Бабич Марина Євгенівна*, старший викладач кафедри іноземних мов Національного транспортного університету (Київ, Україна).

Modern linguistic didactics increasingly views foreign language teaching as a complex process involving cognitive mechanisms, cultural awareness, and intercultural communication. Multimodality – combining verbal, visual, auditory, kinesthetic, and digital modes (Kress, 2010) – integrates multiple channels of perception and representation, enabling learners to process and retain information more effectively. Classical

studies (Kress & van Leeuwen, 2001; Jewitt, 2014) laid the theoretical foundation, while recent research (Jiang & Hafner, 2024; Heliyon Review, 2024; Frontiers in Psychology, 2023) demonstrates that multimodal approaches enhance learning by stimulating multiple senses, accommodating diverse learning styles, and supporting cognitive as well as emotional-motivational factors. In practice, this includes subtitled videos, infographics, podcasts, interactive platforms (Spotify, BBC Learning English, Quizlet), collaborative digital tools, and VR/AR simulations. Studies (2023–2025) confirm that multimodality is an essential strategy for fostering communicative competence, motivation, and critical thinking in high-quality foreign language education in the digital era.

Англійська мова як засіб професійної комунікації. Крутько Тетяна Валеріївна, к. філол. н., доц., доцент кафедри іноземних мов Національного університету водного господарства та природокористування (Київ, Україна).

Сучасний етап підготовки фахівців різного профілю вимагає від них обробки, систематизації, інтерпретації найновішої науково-технічної інформації, формування на її основі належного рівня компетентностей для вирішення задач у професійній діяльності та професійно-творчої самореалізації особистості. Англійська мова як мова міжнародної та професійної комунікації є важливою складовою набуття професійної майстерності та необхідною умовою для професійного зростання. Ознаками професійної комунікації є: спрямованість комунікації на досягнення результату; нормативна регламентація; обов'язковість інформаційного обміну; обмеженість у часі; необхідність постійно контролювати хід спілкування; детермінованість професійною роллю позиції комунікатора та застосованих засобів спілкування; наявність вимог до рівня комунікативної компетентності комунікатора; використання професійної лексики. Дослідження характерних особливостей професійної комунікації дозволяють виокремити її основні компоненти: фаховість; цілеспрямованість; офіційність; ефективність; психологічність; креативність; вербальність; невербальність; індивідуалізованість; узагальненість.

Методологічні засади планування занять з англійської мови у моделі “перевернутого класу” в ЗВО: узгодження результатів навчання з CEFR та стандартом МОН спеціальності 014.02. Булгакова Олександра Сергіївна, к. т. н., доц., магістрант Миколаїв-

ського національного університету імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна).

Доповідь презентує методологічний підхід до планування занять з англійської мови у закладах вищої освіти (СВО бакалавр) в логіці “перевернутого класу”. В основі підходу лежить узгодження результатів навчання стандарту 014.02 (Середня освіта. Мова і література (англійська)) із дескрипторами CEFR та формулювання РН як спостережуваних мовленнєвих дій. Планування здійснюється за принципом зворотного проєктування: від очікуваних проявів володіння мовою (короткі усні виступи, участь у дискусії, письмо, мовленнєва медіація) до добору мінімально достатнього контенту поза аудиторією та інтерактивних активностей на занятті. Триетапна структура “позааудиторний – аудиторний – післяаудиторний” доповнюється матрицею відповідності “РН – етапи – активності – критерії”, що дає змогу усувати прогалини й надмірності, керувати когнітивним навантаженням і забезпечувати прозоре підсумкове оцінювання. Підхід уніфікує CEFR і вимоги стандарту 014.02 (Середня освіта. Мова і література (англійська)), підвищуючи керованість і послідовність організації навчального процесу.

Розвиток граматичної компетентності іноземних студентів (рівень володіння українською мовою – В2). Шевченко Мирослава Вікторівна, к. філол. н., доц., доцент кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Доповідь присвячена формуванню граматичної компетентності іноземних студентів, які вивчають українську мову і вже мають рівень В1, але прагнуть досягти рівня В2. Граматика постає не як набір правил, що визначають творення ізольованих форм, а як важливий чинник успішної комунікації в реальних умовах. Особлива увага приділена систематизації та повторенню матеріалу, бо саме на середньому етапі навчання студенти відчують необхідність застосовувати знання та вміння у складних мовленнєвих ситуаціях. Проаналізовані труднощі, які виникають, коли іноземці прагнуть правильно використовувати різноманітні граматичні форми слів, щоб висловити власні наміри в межах комунікативних потреб, визначених у тематичному каталозі. Запропоновані методичні рішення для послідовного подолання цих проблем: візуальна підтримка (таблиці, схеми); вправи на граматичну корекцію; комунікативно орієнтовані завдання; завдання, спроектовані на слухання та

читання автентичних текстів, що виступатимуть основою для подальшого мовлення. Зроблений висновок, що систематизація граматичного матеріалу впливає на правильність мовлення іноземців, сприяє самокорекції, полегшує сприйняття й розуміння носіїв української мови та дозволяє розширити мовний інструментарій для спілкування.

Використання зразків мовлення дітей-франкофонів як навчального матеріалу для формування іншомовної лексичної компетентності. *Мельник Павло Юрійович*, старший викладач кафедри слов'янських, романських і східних мов факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Наявність у мові дітей великої кількості інновацій (самостійно створених ними мовних одиниць або модифікованих одиниць мови дорослих) привертає увагу батьків, педагогів, психологів і лінгвістів. Дитина найчастіше не помічає своєї словотворчості і впевнена в тому, що правильно відтворює те, що почула. Така неусвідомлена словесна творчість – один з найдивовижніших феноменів дитинства. Словотворчість, як і засвоєння звичайних слів рідної мови, має в своїй основі наслідування тим мовним стереотипам, які діти отримують від свого оточення. У більшості випадків зразок, за яким створюється нове слово, був засвоєний дитиною колись раніше, і тому для оточуючих нове слово дитини є одкровенням. Безумовно мають рацію ті, хто підкреслюють тонке відчуття мови у дітей, чудову силу їх кмітливості, уваги і пам'яті. Дитяче мовлення часто слугує джерелом комічних ситуацій. Цей комічний ефект виникає через розбіжність такого “неправильного” мовлення з унормованим. Усе зазначене вище робить використання зразків дитячого мовлення бажаним при формуванні іншомовної лексичної компетентності на різних етапах вивчення мови.

Автоматичне виправлення пунктуаційних помилок з комою в українськомовних текстах. *Бондарчук Денис Сергійович*, студент 4 курсу ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; *Дарчук Наталія Петрівна*, д. філол. н., проф., професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

У дослідженні розглянуто проблему автоматичного виправлення пунктуаційних помилок з комою в українськомовних текстах.

Актуальність дослідження зумовлена поширенням генеративного штучного інтелекту, що зменшує практику самостійного письма та призводить до збільшення частоти мовних помилок у текстах. Аналіз пунктуації є важливим, оскільки вона структурує текст, формує логічні зв'язки та інтонаційне забарвлення, а дослідження показують, що понад 40% мовних помилок користувачів соціальних мереж стосуються саме пунктуації. Для вирішення завдання застосовано нейромережесвий підхід на базі адаптованої української RoBERTa, що дозволяє передбачати коректні мітки для токенів тексту. Тренування моделі проводилось на анотованому корпусі UA-GEC із понад 4000 прикладів помилок, що дозволило досягти точності майже 80%, повноти близько 70% та F1-міри понад 70%. Також розроблено графічний інтерфейс для перевірки текстів. Лінгвістичний аналіз роботи програми показав ефективність системи для чітко маркованих граматичних конструкцій, проте складніші семантичні випадки потребують доповнення корпусу. Подальше донавчання з проблемними прикладами дозволить створити надійну систему автоматичної корекції, що сприятиме підвищенню мовної компетентності користувачів.

Формування іншомовної країнознавчої компетентності в учнів старших класів на уроках німецької мови. *Подупейко Діана Михайлівна*, вчитель німецької мови Черкаської спеціалізованої школа I–III ступенів № 33 імені Василя Симоненка Черкаської міської ради Черкаської області (Черкаси, Україна).

Доповідь присвячена дослідженню формування іншомовної країнознавчої компетентності учнів старших класів у процесі вивчення німецької мови. В умовах глобалізації вивчення іноземних мов виходить за межі засвоєння лексики й граматики, охоплюючи культуру, традиції, соціальні норми та цінності країни. Формування країнознавчої компетентності є важливою складовою сучасної мовної освіти та сприяє розвитку міжкультурної комунікації. Актуальність зумовлена освітніми реформами, європейськими рекомендаціями та зростанням ролі цифрових технологій, що відкривають учням доступ до автентичних матеріалів і реального міжкультурного спілкування. Країнознавча компетентність охоплює знання про країну, ціннісно-мотиваційний компонент та вміння застосовувати ці знання у спілкуванні. Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й розробити методичні засади формування цієї компетентності. Завдання охоплюють визначення

структури компетентності, аналіз потенціалу країнознавчого матеріалу, добір ефективних методів та створення системи вправ. Методологія базується на комунікативному та компетентнісному підходах, використано аналіз джерел, спостереження, анкетування й елементи експерименту. Практичне значення полягає у створенні рекомендацій і вправ для уроків німецької мови, що підвищують ефективність навчання, розвивають пізнавальну активність та толерантність учнів.

“Why Learn Catalan?”: Motivation and Identity Negotiation Among International Students. Хуан Ці, магістрант з викладання та вивчення англійської мови як іноземної / другої мови Університету Ровіра і Віргілі (Таррагона, Іспанія).

The central role of the Catalan language in shaping local identity is a widely acknowledged feature of Catalan society. However, a significant research gap persists regarding the unique motivations and identity negotiation processes exhibited by the growing cohort of international college students. For this diverse group, learning Catalan is not an inevitable choice but a complex decision-making process. This study employs semi-structured in-depth interviews to explore the core motivations driving eight international students from different countries (with Catalan proficiency ranging from A1 to B2) at Universitat Rovira i Virgili (URV) to engage in Catalan language learning class. Based on their personal narratives, research examines how this process shapes their self-identity and sense of belonging. The analysis aims to reveal the diversity and complexity of international students' motivations for learning Catalan, alongside its dynamic relationship with social integration, identity negotiation, and local cultural acceptance. The study anticipates that students' engagement with Catalan will synergies with their local community experiences, fostering genuinely harmonious integration. It also offers practical insights for refining inclusive policies and language development within Catalan universities in Spain and other countries.

Секція 6.
МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

31 жовтня 2025 р.
14.00–17.00

meet.google.com/xkb-prst-snu

Керівники: *Матвєєва Світлана Анатоліївна, д. філол. н., проф.*
Сафонова Наталія Миколаївна, к. філол. н., доц.

Naming Culture Specifics: Human vs. AI Translation (A Case Study). *Недєльчева Світлана*, д-р філології, доц., завідувач кафедри англійської філології Шуменського університету “Єпископ Костянтин Преславський” (Шумен, Болгарія).

Translators act as mediators between two naming systems, each grounded in its own worldview. This mediation involves the translator’s ability to preserve contextual accuracy while conveying cultural specificity. Translators must therefore decide whether to preserve the original sound of the term, translate its meaning, or adapt it culturally. In this comparative and contrastive research, we study two translation variants of Georgi Gospodinov’s Time Shelter, one made by Angela Rodel, the English translator of the novel and the other translated by AI, namely ChatGPT. We aim to examine if the same translation techniques are employed in both versions. Our main hypothesis is that AI provides acceptable translation equivalents in some cases but fails when stylistic effects and culture specific terms should be translated. The two research questions we aim to answer are whether the need for human translators will decline in the face of AI development and whether it will be possible to depend only on machine translation. The results show that although the quality of artificial intelligence systems is constantly improving and neural networks have acquired the ability of self-learning, they are not yet able to create complete artistic images and cannot replace humans in creative activities and pragmatic awareness.

Специфіка вживання англійських герундіальних комплексів та способів їх відтворення українською мовою. *Калінчук Аліна Богданівна*, державний експерт зі сфери розвитку відкритих даних Міністерства цифрової трансформації України; *Орлова Юлія Валентинівна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри прикладної лінгві-

стики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Актуальність теми дослідження зумовлена вивченням особливостей функціонування герундіальних конструкцій в англійському художньому тексті та специфіки їх відтворення українською мовою із застосуванням корпусного підходу. Мета дослідження полягає у вивченні семантичних та синтаксичних модифікацій герундія в англійському художньому тексті на матеріалі роману Дж. Роулінг “Harry Potter and the Deathly Hallows”, а також способів його відтворення в українськомовному перекладі роману В. Морозова. Фактичним матеріалом дослідження є реєстр, який складається зі 100 контекстів, що містять 111 англійських герундіальних форм, а також 105 їхніх українськомовних відповідників. Реєстр укладений шляхом репрезентативного вибирання з паралельного двомовного тексту роману (бітексту). Зокрема, наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше було встановлено 8 способів відтворення герундія / герундіальних комплексів в українськомовному перекладі роману В. Морозова “Гаррі Поттер і Смертельні реліквії”, а саме: використання заміни (32%), конкретизації значень (18%), модуляції (19%), транспозиції (14%), антонімічного перекладу (8%), повної перебудови текстового сегменту (2%), випущення (3,5%), генералізації (3,5%).

Wieś i dwór w słoweńskich przekładach polskiej klasyki powieściowej. *Заторська Агнешка*, д. філол. н., проф., професор кафедри слов'янської філології Лодзького університету (Лодзь, Польща).

Celem referatu jest prezentacja leksyki związanej z opisem realiów polskiej wsi i szlacheckiego dworu w drugiej połowie 19. wieku i na początku 20. wieku. Omówione zostaną wyrazy charakteryzujące ludzi pracujących na roli, np. chłop, bandos, fernal, ordynariusz, ekonom, rządca. Analizie poddane zostaną nazwy dworu, jego mieszkańców (właściciele i służby) a także otoczenie dworu i terenu wiejskiego majątku. Materiał wyekscerpowano z polskich klasycznych powieści: “Bez dogmatu”, “Rodzina Połanieckich” Henryka Sienkiewicza, “Lalka” Bolesława Prusa, “Noce i dnie” Marii Dąbrowskiej. Drugim celem analizy będzie pokazanie na materiale z powieści problemów przekładu otawianych leksemów i wyrażeń na język słoweński na przykładzie wybranych translacji. Nazwy pracowników rolnych i mieszkańców dworu w

słoweńskim przekładzie zostały już wcześniej częściowo opisane (Ostromęcka-Frączak 1996, Zatorska 2020). Wyrazy dwór i dworek to słowa kluczowe dla polskiej kultury. W słoweńskiej translacji jako ich ekwiwalent pojawia się dvor, ale też grad 'zamek'. Zgłoszony referat pozwoli na poszerzenie pola obserwacji danych i ukazanie słoweńskich ekwiwalentów określeń z oryginałów dotyczących powieściowych realiów wsi chłopsko-szlacheckiej z przełomu 19 i 20 wieku.

Омонімія як мовна універсалія: етіологія, стилістична потенція і проблеми перекладу. *Сафонова Наталія Миколаївна*, к. філол. н., доц., завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У розвідці зроблено спробу опису природи мовленнєвого явища внутрішньомовної і міжмовної омонімії, закономірностей лексикографічного запису таких мовленнєвих універсалій і проблем, пов'язаних із перекладом стилістичних фігур, в основу яких покладено омоніми. Омоніми часто утворюють не пари, а групи значень, позначених одним знаком. Їх варто кваліфікувати як знаки симетричної форми і асиметричного змісту. Вияв омонімії може бути абсолютним або частковим. Збіг омонімів в одному контексті означає додаткове конотативне, а отже, інтенційне, стилістичне навантаження. Найчастіше омоніми в одному висловленні покликані створювати комічний ефект – гумор, іронію, сатиру, сарказм. Якщо це задум автора, то вживання омонімів з такою метою прийнятне. Разом із тим часто омоніми є стержнем творення текстів малих форм: анекдотів, крилатих висловів, двовіршів (рим), дотепів, приказок. На основі омонімів творяться каламбур, парадокс, антанаклаза, зевгма. Омоніми у функції стилістичної фігури – це завжди мовленнєва гра, точніше загравання зі слухачем / читачем, що ґрунтуються на ефекті невиправданого очікування. Проблема омонімії – це не лише одна з вічних проблем лексикографій національних мов, а й не до кінця розв'язана проблема при укладанні двомовних словників, а також корпусної лінгвістики.

Адаптація німецькомовних запозичень сфери домашнього господарства у сучасній українській мові. *Кувшинова Наталія Мефодіївна*, к. філол. н., доц., доцент кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

В українській мові значну частину іношомовних слів складають німецькі лексичні запозичення, які за ступенем засвоєння діляться на дві основні групи слів – асимільовані і неасимільовані. Однією з основних частин іношомовних слів є власне запозичення, тобто асимільовані слова. До проблеми в цьому сенсі належить проведення межі між запозиченнями та інтернаціоналізмами. Інтернаціоналізми представлені, насамперед, в термінологічній лексиці. До термінів-інтернаціоналізмів відносяться: а) суспільно-політична лексика: конституція, міністр, партія, політика, революція, республіка та ін.; б) наукова термінологія: географія, історія, математика, фізика та ін.; в) технічні найменування: агрегат, апарат, танк; г) мистецтвознавча лексика: драма, жанр, опера, поезія тощо. При класифікуванні запозиченої лексики повинні враховуватися як формальні, так і функціональні ознаки. Залежно від ступеня адаптації лексичних одиниць у системі української мови-реципієнта можливе як повне, так і часткове засвоєння німецькомовної лексики. Частково асимільована лексика може бути розділена на такі групи: 1) німецька лексика, асимільована на графічному та граматичному рівнях; 2) німецька лексика, асимільована на граматичному рівні; 3) німецькомовна лексика, асимільована на словотворчому рівні; 4) німецькомовні вкраплення з попереднім і наступним українськими відповідниками.

Мозаїка ідентичності. Естетика постмодерної пам'яті в українських перекладах сучасної польської драматургії (на прикладі Малгожати Сікорської-Міщук). *Балея Петро Дарійович*, магістр, докторант Докторської школи гуманітарних наук Лодзького університету (Лодзь, Польща).

У корпусі драматургійної творчості Малгожати Сікорської-Міщук “*Walizka*” функціонує як показовий приклад постмодерної поетики пам'яті, що поєднує індивідуальний досвід з колективними наративами історичної травми Другої світової війни. Текст драми, організований за принципом хронологічної та фрагментарної “протези спогадів”, не стільки репрезентує відновлення пам'яті, скільки її реконфігурацію та мозаїчне вибудовування ідентичності. У фокусі дослідження перебувають мнемонічні компоненти (антропоніми, топоніми, культурні реалії, предметні маркери), що визначають семантичну архітектуру твору. Аналіз українського перекладу виявляє трансформації, які призводять до різних інтерпретацій макрообразу драми. Методологічна рамка дослідження поєднує когнітивне перекладознавство, дескриптивний

аналіз і дискурсологію, що дозволяє розглядати переклад як акт співтворення пам'яті в постмодерному контексті постпам'яті.

Французькі розмовно-оцінні засоби в українському перекладі художнього тексту. Білас Андрій Андрійович, к. філол. н., доц., доцент кафедри французької філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна).

У доповіді окреслюються питання відтворення розмовних засобів з вираженням оцінки. Знижені розмовні лексичні та граматичні елементи передають усю гаму емоційно-експресивного забарвлення подій і відносин, описаних у художньому тексті. Увагу зосереджено на висвітленні проблематики збереження оцінної функції розмовного компонента тексту засобами української мови, що й зумовлює актуальність обраної теми. Встановлено, що перекладацькі заміни, які нейтралізують виразну роль оцінно маркованого розмовного компонента в українському перекладі роману А. Мартен-Люган "Щасливі люди читають книжки і п'ють каву" не є лексично домінуючими. Доведено факт переважання негативних оцінок у семантиці французьких розмовних аксіологем та їх українських перекладацьких відповідників. Аналіз фактичного матеріалу засвідчує, що необхідно враховувати ситуативне розмовно-конотативне наповнення лексем і синтаксем та уникати зсувів, особливо, стилістичного характеру, що призводить до стандартизації мови перекладного художнього тексту. Визначено ймовірний набір перекладацьких методів і прийомів на предмет збереження оцінного компонента семантики французьких розмовних одиниць в українському перекладі.

Issues of borrowing in the IT sphere of Slavic languages: phonetic and morphological adaptation of appellatives. Атанасова Десіслава-Девора, докторант Софійського університету "Св. Климент Охридський" (Софія, Болгарія).

The text is related to the topic of a monographic study devoted to word formation in modern Slavic languages on the basis of borrowings in the IT sphere. It presents observations on the language of computer specialists, which is replete with neologisms and foreign borrowings, primarily from English, especially in the field of technology, where two main variants of this Indo-European language predominate. The study of word formation processes is an approach to understanding the meaning of borrowed words. How a language adapts them phonetically and morphologically, as

well as which word formation models make new formations part of neologisms in modern Slavic languages and to what extent borrowings are a productive basis guaranteeing their more active and prolonged use in language. Its solution provides an answer to the question of the dynamics and trends of borrowing languages with different grammatical structures, given the inevitable need for their penetration into the language as a result of its globalisation. The sources of the extracted material include various types of dictionaries, national corpora of Slavic languages, specialised forums and related dictionaries, IT magazines, etc. on the Internet.

Морфосинтаксичні особливості структури комунікативних ситуацій каузації гніву в польській та українській мовах: порівняльний аспект. *Коваленко Дарина Ігорівна*, молодший науковий співробітник відділу романських, германських та балтійських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України (Київ, Україна).

Дослідження присвячене комплексному аналізу морфосинтаксичних структур, що вербалізують комунікативні ситуації каузації гніву в сучасних польській та українській мовах. Актуальність роботи полягає в необхідності поглиблення знань про механізми експлікації емоційних станів, зокрема негативних емоцій. Метою нашого дослідження є виявлення спільних і відмінних рис у способах номінації та синтаксичної організації елементів, які формують каузацію гніву. Об'єктом дослідження виступають мовні одиниці різних рівнів, що функціонують як каузатори (причини гніву), експерієнциери (суб'єкти, що переживають гнів) та предикати (дієслова або конструкції на позначення стану гніву). В українській мові поширеними є конструкції з каузатором у формі орудного відмінка або прийменникового словосполучення. У польській мові, своєю чергою, найпоширенішими є конструкції з прийменником przez (через), каузатор в такому випадку виражається іменником у знахідному відмінку. Порівняльний аналіз морфологічних засобів виявив як спільні риси (наприклад, тенденцію до номіналізації причини), так і значні відмінності, що пояснюються специфікою граматичної організації зазначених мов. Результати дослідження є важливим внеском до зіставної граматики, емотивології та міжкультурної комунікації, поглиблюючи розуміння того, як мова структурує та відображає причинно-наслідкові зв'язки у сфері людських емоцій.

Порівняльний аспект сучасного британського та австралійського сленгу (на матеріалі соціальних мереж TikTok та Instagram 2021–2024 рр.). *Лупіна Олександра Дмитрівна*, магістрант факультету романо-германських мов Національного університету “Острозька академія” (Острог, Україна).

У сучасних умовах глобалізації та цифрової комунікації соціальні мережі стали ключовим чинником у трансформації мовлення молодіжних спільнот. Дослідження присвячене порівняльному аналізу британського та австралійського сленгу на матеріалі TikTok та Instagram у 2021–2024 рр. Мета роботи полягає у визначенні спільних та відмінних рис двох варіантів англомовного сленгу, а також з’ясуванні соціолінгвістичних і лінгвокультурних чинників, що впливають на його функціонування. Використано методи компаративного і контент-аналізу, що дозволило систематизувати найпоширеніші сленгові одиниці та простежити їхню частотність і контексти вживання. Результати показують, що британський сленг зберігає історичну багатшаровість та вплив субкультур, тоді як австралійський відзначається фонетичними спрощеннями, активним словотвором із суфіксами -o, -ie, -y та наявністю запозичень з мов аборигенів. Обидва варіанти демонструють динамічність, підсилену алгоритмами цифрових платформ, що пришвидшує їхнє поширення й робить їх глобально зрозумілими. Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів для вивчення соціолінгвістичних тенденцій та у викладанні англійської філології, соціолінгвістики й медіалінгвістики.

Особливості функціонування японських запозичень в сучасному англомовному дискурсі: лінгвосинергетичний аспект. *Науменко Валерія Ігорівна*, студентка 4 курсу факультету іноземної філології та соціальних комунікацій Сумського державного університету; *Щигло Лариса Володимирівна*, к. філол. н., доцент кафедри германської філології Сумського державного університету (Суми, Україна).

Вивчення особливостей функціонування японських запозичень в сучасному англомовному дискурсі ґрунтується на лінгвосинергетичному підході, де мова розглядається як відкрита, динамічна та самоорганізована система, яка постійно еволюціонує через взаємодію із соціальним та культурним середовищем. Дослідження зосереджується на процесах активної адаптації та інтеграції японських лексичних одиниць в англійську мовну систему з

акцентом на семантичних трансформаціях, фонетичних адаптаціях та орфографічних транскрипціях. Основна увага фокусується на взаємодії між внутрішньомовними та позамовними параметрами, такими як: глобалізація, культурний престиж, технологічні інновації, що, у свою чергу, сприяє активному поширенню японізмів у культурній сфері, цифровій комунікації, кулінарії тощо. Зазначимо, що японські запозичення в сучасному англomовному дискурсі виконують не лише номінативну функцію, а й прагматичну та ідентично-формуєчу, відображаючи глобальні тенденції міжкультурного контакту та гібридності. Результати дослідження сприяють розумінню синергетичних процесів, що регулюють лексичні інновації в сучасному англomовному дискурсі, та репрезентують, як мовна система досягає рівноваги з урахуванням динамічних змін та самоорганізації.

Протилежні значення у студентських перекладах з німецької мови на українську. *Коваленко Анастасія Павлівна*, студентка 4 курсу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова; *Шопін Павло Юрійович*, д-р філософії з філології, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

У доповіді розглянуто виникнення протилежних значень у студентських перекладах з німецької мови на українську. Спираючись на корпус із 74 перекладів публіцистичних і науково-популярних текстів, що їх у 2022–2025 рр. виконали студенти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, автори аналізують випадки, коли у чорнових варіантах відбувалася семантична інверсія. Виявлено, що такі помилки мають типові моделі, пов'язані із запереченням, пасивними конструкціями, інверсією суб'єкта й об'єкта, модальністю, емоційним тоном, граматичним родом, а також часовими та просторовими відношеннями. Порівняння оригіналів, початкових перекладів і публікацій дозволяє встановити основні причини виникнення інверсій та виробити рекомендації для перекладацької дидактики. Дослідження підкреслює важливість уважної роботи з контекстом і складними синтаксичними структурами. Результати мають значення як для підготовки майбутніх перекладачів, так і для професійної практики, оскільки сприяють виробленню стратегій запобігання семантичним зсувам і підвищенню загальної якості перекладу.

Семантика дієслів руху в англійській та українській мовах. *Корчова Анастасія Олександрівна*, магістрант факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Дієслова, що позначають рух у просторі, становлять одну з найважливіших і найдавніших груп у словниковому складі будь-якої мови. Їхня функція виходить за межі простого опису переміщення об'єкта; через них мовець передає спосіб руху, його динаміку, ціль, напрямок, емоційне забарвлення ситуації та навіть культурні особливості сприйняття простору. В англійській і українській мовах такі дієслова формують розгалужене лексико-семантичне поле зі спільною інтегральною семою 'рух', але з низкою відмінних рис у способах вираження. Семантичним інваріантом цієї групи є переміщення в просторі, диференційні семантичні компоненти відображають напрямок руху (до чи від мовця, усередину чи назовні, по колу чи хаотично), характер руху (швидкий, повільний, плавний, ривками), середовище переміщення (повітря, земля, вода), інструмент чи спосіб пересування (пішки, транспортом, на спині тварини), кількість напрямків (один чи декілька) та наявність кінцевої мети. В англійській мові поняття "рух" охоплює широкий спектр дій – від спрямованих (*to go, to run*) до локалізованих (*to shake, to tremble*). Українська мова має розгалужену систему дієслівного словотворення, де префікси та суфікси відіграють значну роль у вираженні напрямку, способу або інтенсивності руху.

Гіперболізація часу та простору в англійській та українській мовах. *Мальцева Ангеліна Костянтинівна*, магістрант факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Київ, Україна).

Гіперболізація часових і просторових характеристик є невід'ємною складовою експресивної мовної картини світу. Її функціональне навантаження полягає не лише в посиленні емоційного впливу, а й у створенні візуально-образного уявлення про подію, об'єкт або ситуацію. Перебільшення таких понять дає змогу мовцеві вийти за межі фактичної реальності й сформуванати символічну, емоційно насичену модель світу, що відповідає його інтенції, оцінці, світосприйняттю та прагненню привернути увагу адресата. Часові та просторові категорії є одними з найчастіше гіпертрофованих, оскільки вони безпосередньо пов'язані з базовими когнітивними координатами людини – з її досвідом перебігу подій у часі й

переміщення в просторі. Саме тому перебільшення тривалості або протяжності виступає ефективним засобом комунікативної емфатизації: вони дозволяють передати не кількісну, а якісну оцінку певного явища. Англомовні гіперболи тяжіють до узагальнених величин, тоді як українські часто ґрунтуються на фольклорно-етнографічній образності, що надає їм специфічного національного колориту. Часові та просторові гіперболи виконують низку стилістичних функцій: емоційно-експресивну, прагматичну, естетичну, когнітивну, іронічну (комічну).

УРОЧИСТЕ ЗАКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

31 жовтня 2025 р.

17.00–17.30

meet.google.com/aun-kpcj-fpf

Підведення підсумків роботи конференції.

Кравцова Юлія Валентинівна, заступник голови оргкомітету, завідувач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, професор, доктор філологічних наук.

Заключне слово учасникам конференції.

Леміш Наталія Євгенівна, голова оргкомітету, декан факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, професор, доктор філологічних наук.

УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Антошкевич Мартина, магістрант Сілезького університету в Катовіце (секція 1).

Артемова Людмила Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 4).

Аскерова Ірина Аліївна, кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 2).

Атанасова Десіслава-Девора, докторант Софійського університету "Св. Климент Охридський" (секція 6).

Бабич Марина Євгенівна, старший викладач кафедри іноземних мов Національного транспортного університету (секція 5).

Балабан Олена Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри германських мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 2).

Балея Петро Дарійович, магістр, докторант Докторської школи гуманітарних наук Лодзького університету (секція 6).

Беднарчик Анна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу та лінгвістики Лодзького університету (пленарне засідання).

Білас Андрій Андрійович, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри французької філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (секція 6).

Блинова Ірина Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 4).

Бобер Наталія Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (секція 3).

Бондаренко Олександр Олександрович, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східнослов'янської філології та інформаційно-прикладних студій Київського національного університету імені Тараса Шевченка (пленарне засідання).

Бондарчук Денис Сергійович, студент 4 курсу ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 5).

Бортун Каріна Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри ділової української та іноземних мов Національної академії внутрішніх справ (секція 5).

Братель Олена Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 3).

Бреславець Надія Олександрівна, доцент кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 2).

Булгакова Олександра Сергіївна, кандидат технічних наук, доцент, магістрант Миколаївського національного університету імені Адмірала Макарова (секція 5).

Ворина Олександра, магістрант Сілезького університету в Катовіце (секція 1).

Вдовиченко Лілія Федорівна, старший викладач кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 2).

Воловенко Ірина Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мов Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (секція 3).

Гайда Анетта, кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії польської мови Лодзького університету (секція 3).

Галицька Аліна Юрійівна, аспірант ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 4).

Гримашевич Галина Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та методики її навчання Житомирського державного університету імені Івана Франка (секція 1).

Дарчук Наталія Петрівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 5).

Дерба Світлана Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 3).

Довгань Олексій Валентинович, кандидат філологічних наук, викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 2).

Доперала Юстина, магістр, аспірант Докторської школи гуманітарних наук Лодзького університету (секція 1).

Жовнір Марина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов Національного університету “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка” (секція 1).

Заторська Агнешка, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри слов'янської філології Лодзького університету (секція 6).

Льчук Ольга Андріївна, старший викладач кафедри германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (секція 3).

Калінчук Аліна Богданівна, державний експерт зі сфери розвитку відкритих даних Міністерства цифрової трансформації України (секція 6).

Касьянова Александра Андріївна, кандидат філологічних наук, асистент кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 3).

Клімкіна Ольга Ігорівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 2).

Кобзар Назар Александрович, асистент кафедри англійської філології Львівського національного університету імені Івана Франка (секція 4).

Коваленко Анастасія Павлівна, студентка 4 курсу факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 6).

Коваленко Дарина Ігорівна, молодший науковий співробітник відділу романських, германських і балтійських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України (секція 6).

Колева Красимира, доктор філології (PhD), лектор болгарської мови, літератури та культури Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (секція 1).

Кондратенко Наталія Василівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (секція 4).

Корчова Анастасія Олександрівна, магістрант факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 6).

Костюк Марина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 3).

Кравцова Юлія Валентинівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 2).

Крутько Тетяна Валеріївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Національного університету водного господарства та природокористування (секція 5).

Кувшинова Наталія Мефодіївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов за професійним спрямуванням Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 6).

Курсова Анна Максимівна, магістрант факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (секція 4).

Лавренчук Марина Анатоліївна, викладач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 3).

Ладиняк Наталія Богданівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (секція 5).

Леміш Наталія Євгенівна, доктор філологічних наук, професор, декан факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 2).

Леута Олександр Іванович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 1).

Леценко Тетяна Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки Полтавського державного медичного університету (секція 1).

Лук'янова Альона Ігорівна, викладач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 3).

Лупіна Олександра Дмитрівна, магістрант факультету романсько-германських мов Національного університету "Острозька академія" (секція 6).

Мальцева Ангеліна Костянтинівна, магістрант факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 6).

Марущак Ніка Андріївна, викладач кафедри лінгвістики та перекладу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (секція 4).

Матвєєва Світлана Анатоліївна, доктор філологічних наук, професор, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (пленарне засідання).

Матецька Ева, магістрант Сілезького університету в Катовіце (секція 1).

Мельник Павло Юрійович, старший викладач кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 5).

Мирошніченко Ілона Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу слов'янських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України (секція 4).

Мільченко Лорина Ігорівна, магістрант факультету іноземної філології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 4).

Насакіна Світлана Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Одеського державного аграрного університету (секція 1).

Науменко Валерія Ігорівна, студентка 4 курсу факультету іноземної філології та соціальних комунікацій Сумського державного університету (секція 6).

Неделчева Світлана, доктор філології, доцент, завідувач кафедри англійської філології Шуменського університету “Єпископ Костянтин Преславський” (секція 6).

Ніколаєнко Віта Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри методики викладання іноземних мов і світової літератури Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 5).

Овчиннікова Ірина Ігорівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 1).

Онуфрійчук Ганна Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, історії та інформаційної діяльності Державного університету “Київський авіаційний інститут” (секція 1).

Орлова Юлія Валентинівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства

та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 6).

Падалка Михайло Олегович, аспірант кафедри германської філології Сумського державного університету (секція 3).

Пархоменко Андрій Сергійович, аспірант кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 1).

Петренко Марія Валентинівна, магістрант ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (секція 4).

Подупейко Діана Михайлівна, вчитель німецької мови Черкаської спеціалізованої школи I–III ступенів № 33 імені Василя Симоненка Черкаської міської ради Черкаської області (секція 5).

Пономаренко Володимир Панасович, доктор філологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу романських, германських і балтійських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України (пленарне засідання).

Пясецька Агата, кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу та лінгвістики Лодзького університету (секція 2).

Ратайчик Кристина, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри перекладу та лінгвістики Лодзького університету (пленарне засідання).

Розенбаум Марта, магістрант Сілезького університету в Катовіце (секція 1).

Самар Олена Миколаївна, старший викладач кафедри іноземних мов Національного транспортного університету (секція 4).

Сафонова Наталія Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 6).

Селіверстова Анастасія Олегівна, асистент кафедри романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 4).

Семененко Галина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри методики викладання іноземних мов і світової літератури Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 1).

Сіроштан Тетяна Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету суспільно-гуманітарних наук та права Мелі-

топольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (секція 1).

Скопненко Олександр Іванович, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України (пленарне засідання).

Слива Тетяна Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри слов'янських, романських і східних мов Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 4).

Стемняк Анна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри літератури, культури та комунікації Лодзького університету (секція 4).

Сукаленко Тетяна Миколаївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури Державного податкового університету (секція 5).

Тамразян Амест, кандидат філологічних наук (PhD), доцент, науковий співробітник лабораторії цифрових гуманітарних наук Коледжу цифрових гуманітарних наук Федеральної політехнічної школи Лозанни (EPFL) (секція 1).

Файчук Тетяна Григорівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри медіапродюсування та видавничої справи Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (секція 4).

Філіпчук Марія Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (секція 2).

Хуан Ці, магістрант Університету Ровіра і Віргілі (секція 5).

Чепеля Каміла, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри мовознавства та комунікації Лодзьського університету (секція 3).

Чернюх-Мацієвська Надія Богданівна, викладач Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (секція 2).

Чешмеджієва-Стойчева Десіслава, доктор філології, доцент, заступник декана з науково-дослідної та міжнародної діяльності факультету гуманітарних наук Шуменського університету “Єпископ Костянтин Преславський” (пленарне засідання).

Шевченко Мирослава Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології для іноземних громадян Київського національного університету імені Тараса Шевченка (секція 5).

Шопін Павло Юрійович, доктор філософії з філології, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (секція 6).

Щигло Лариса Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології Сумського державного університету (секція 3).

Юдашева Людмила Петрівна, кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (секція 4).

Ясіновська Оксана Василівна, старший викладач кафедри загального мовознавства Львівського національного університету імені Івана Франка (секція 1).